

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: Pedagogika volného času

Vliv Úvodního soustředění na rozvíjení vztahů ve skupině vysokoškolských studentů

The Impact of Introductory course on University students' group Developement

Bakalářská práce: 10–FP–KPP–09

Autor:

Dominika HLAVOVÁ

Podpis:

Adresa:

Přátelství 125

507 11 VALDICE

Vedoucí práce: Ph.Dr. Jan Činčera, Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
68	0	3	3	32	4

V Liberci dne:

Čestné prohlášení

Název práce: Vliv Úvodního soustředění na rozvíjení vztahů
ve skupině vysokoškolských studentů
Jméno a příjmení autora: Dominika Hlavová
Osobní číslo: P08000376

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 31.11.2011

Dominika Hlavová

Poděkování

Děkuji své rodině i blízkým přátelům za to, že mne po celou dobu mých studií neomezeně podporují a nepřestávají ve mne věřit. Mé velké poděkování patří také doktoru Činčerovi, za podnětné konzultace a zapůjčení odborné literatury.

ANOTACE

HLAVOVÁ DOMINIKA. *Vliv Úvodního soustředění na rozvíjení vztahů ve skupině vysokoškolských studentů, Liberec, fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická*

Bakalářská práce zabývající se tématem evaluace Úvodního soustředění 1. ročníků studentů oboru Pedagogika volného času na Technické univerzitě v Liberci. Zabývá se zkoumáním vývoje vztahů ve skupině v průběhu akademického roku a vlivem Úvodního soustředění právě na tento proces. Práce je rozdělena do dvou částí.

Teoretická část obsahuje informace věnující se klíčovým slovům práce a metodice využívané při pořádání Úvodních soustředění. Je zde představen obor Pedagogika volného času na Technické univerzitě v Liberci a pro porovnání přidány také Úvodní soustředění pořádané dalšími univerzitami.

Praktická část popisuje Úvodní soustředění konané v roce 2010, jeho cíle a program. Dále jsou zde uvedeny výsledky evaluace, při které byly použity prvky kvalitativního i kvantitativního dotazování.

Klíčová slova:

Úvodní soustředění, vstupní kurz, pedagogika volného času, evaluace, adaptace na studium, činitelé ovlivňující adaptaci na studium.

ANOTATION

HLAVOVÁ DOMINIKA. *The Impact of Introductory course on University students' group Developement*

This Bachelor thesis's topic is an evaluation of Introductory Course of the first grade students of the Pedagogy of Leisure Time at the Technical University in Liberec. It deals with the research of the development of relationships within the group during the academic year and the influence of the Initial course just on this process. The work is divided into two parts.

The theoretical part contains information focusing on the key words of the work and the methodology used in organizing the Introductory course. There is presented the Pedagogy of Leisure Time at the Technical University of Liberec and to compare there are added Introductory courses organized by other czech universities.

The practical part describes the Introductory course held in 2010, its goals and program. Then there are described the results of the evaluation.

Key words:

Preliminary concentration, entry rate, the Pedagogy of Leisure Time, evaluation, adaptation to study, factors affecting adaptation to study.

Obsah

Úvod.....	10
1Adaptace nových studentů na vysokou školu.....	12
1.1Problematika přechodu studentů na vysokou školu.....	12
1.2Psychosociální aspekty adaptace studentů na nové prostředí.....	13
2Adaptační kurzy pro nové studenty vysoké školy.....	18
2.1Metodická východiska adaptačních kurzů.....	18
2.1.1Výchova prožitkem.....	18
2.1.2Metodika Projektu dobrodružství.....	21
2.1.3Metodika Prázdninové školy Lipnice.....	25
2.2Adaptační kurzy na českých vysokých školách.....	26
2.2.1Úvodní soustředění na vysokých školách.....	26
2.2.2Úvodní soustředění pro studenty Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické na Technické univerzitě v Liberci.....	28
3Úvodní soustředění pro pedagogy volného času na Technické univerzitě v Liberci.....	30
3.1Pedagogika volného času na Technické univerzitě v Liberci.....	31
3.2Úvodní soustředění.....	31
3.2.1Cíle programu.....	32
3.2.2Metodika.....	33
3.2.3Příprava programu.....	33
3.2.4Popis programu.....	35
4Evaluace Úvodního soustředění pro studenty I.ročníku Pedagogiky volného času na Technické univerzitě v Liberci v akademickém roce 2010/2011.....	37
Úvod.....	37
4.1Metodika evaluace.....	37
4.2Průběh programu.....	39
4.3Prezentace výsledků.....	40
4.3.1Pozorování.....	41
4.3.2Post-test.....	42
4.3.3Rozhovory.....	44
4.4Diskuse.....	53
5Závěr.....	56

6Zdroje a zkratky.....	57
6.1Citované zdroje.....	57
6.2Další zdroje.....	59
6.3Seznam použitých zkratk.....	59
7Přílohy.....	60
7.1Tabulka odpovědí anketního dotazování.....	60
7.2Dotazník – Post-test.....	61
7.3Příklad transkripce rozhovoru.....	62
7.4Reflexe Úvodního soustředění.....	65

„Za jednu hodinu hry se o člověku dozvíte více, než za roky rozhovorů.“

- Platón -

„One hour of playing game tell you about person more than years of interviews.“

- Plato -

Úvod

Úvodní soustředění pro první ročníky Pedagogiky volného času se pořádají již od roku 2006, kdy byla akreditována prezenční forma studia tohoto oboru na Technické univerzitě v Liberci.¹ Po Úvodním soustředění vypracovávají organizátoři akce, pocházející z řad studentů a pedagogů tohoto oboru, zprávu, ve které vyhodnocují naplnění cílů akce. Tato zpráva vzniká v průběhu dvou měsíců po Úvodním soustředění a uvádí spíše míru naplnění cílů programu než jeho celkového vlivu na formování skupiny po ukončení kurzu. Na toto téma jsem se chtěla zaměřit právě ve své práci.

Problematika adaptace studentů na vysokoškolské studium, které se ve značné míře od dosavadního středoškolského studia v mnohém liší, je často diskutovaným tématem. Studenti mají potíže zorientovat se v nepřehledném množství informací a povinností, kterými jsou v počátcích studia zahlceni. Jedním z cílů pobytu na Úvodním soustředění je právě snížit míru dezorientace v novém prostředí. Dalším z cílů kurzu, zvláště u tohoto pedagogicky zaměřeného oboru, je vytvořit kolektiv lidí, který bude schopný vzájemně spolupracovat a podporovat se při společných úkolech, nebo v krizových situacích. Přenesení těchto principů spolupráce na akademickou půdu a vzájemná podpora ve škole je potom jedním z hlavních cílů, kterého skupina v průběhu studia může dosáhnout.

Cílem mého výzkumu je zjistit, zda má Úvodní soustředění vliv na rozvoj vztahů ve skupině studentů prvního ročníku Pedagogiky volného času.

Ve své bakalářské práci čerpám z materiálů dostupných na webových stránkách katedry Technické univerzity v Liberci a dalších českých univerzit. Prostudovala jsem také několik odborných publikací tuzemských i zahraničních autorů. Použita byla i cizojazyčná literatura a zdroje.

První kapitola se zabývá problematikou přechodu studentů na vysokou školu. Je zaměřena na rozdíly středoškolského a vysokoškolského studia a na psychosociální aspekty, které ovlivňují adaptaci studentů na nové prostředí.

Ve druhé kapitole popisují adaptační kurzy pro nové studenty vysokých škol. Snažím se zde zachytit jejich význam a přesah pro studenty. Zaměřuji se zde na metodická východiska, která organizátoři využívají pro zvýšení efektivity kurzů. Seznamuji zde s metodikou výchovy prožitkem, Projektu dobrodružství a Prázdninové školy Lipnice.

¹ Kpp.tul.cz [online]. 2006 [cit. 2011-06-07]. Pedagogika volného času. Dostupné z WWW: <<http://www.kpp.tul.cz/cs/studium-a-kurzy/60>>.

Zároveň je mou snahou zjistit rozšíření těchto kurzů na českých vysokých školách. Proto jsem v této kapitole požádala o spolupráci a poskytnutí informací některé české vysoké školy, které zařazují tyto kurzy do svých studijních plánů. Jak a s kým se mi podařilo navázat spoluprací je k nahlédnutí právě v této kapitole.

Poslední částí této kapitoly je anketa určená pedagogům Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci. Popisuji zde proč jsem se rozhodla právě tuto formu dotazování zařadit do své práce a pro koho byla anketa určena.

Celou třetí kapitolu jsem věnovala oboru Pedagogika volného času na Technické univerzitě v Liberci a Úvodnímu soustředění, které univerzita právě pro studenty prvního ročníku tohoto oboru pořádá. Popisuji zde historii oboru, jeho možnosti pracovního uplatnění a další specifika. Ve druhé části kapitoly představuji kurz Úvodní soustředění pro Pedagogii volného času na Technické univerzitě v Liberci. Zaměřuji se na jeho cíle, metodiku, ze které organizátoři čerpají a přípravy programu.

Čtvrtou kapitolou začíná praktická část mé bakalářské práce. V té popisuji cíle a program Úvodního soustředění Pedagogiky volného času na Technické univerzitě v Liberci konaného v roce 2010. Stanovuji zde evaluační otázky pro evaluaci a popisuji zvolené metody a nástroje. Poté se zaměřuji na prezentování výsledků a jejich vyhodnocení.

V závěru, tedy v páté kapitole, shrnuji výsledky výzkumu. Následuje přehled použitých zdrojů, zkratk a přílohy.

1 **Adaptace nových studentů na vysokou školu**

Během svého života se člověk musí mnohokrát adaptovat, nebo použijeme-li český výraz přizpůsobovat, novému prostředí a životním podmínkám. Tyto změny, se kterými se musí jedinec dlouhodobě vyrovnávat, s sebou přináší také nový režim, na který nebyl doposud zvyklý. Dále dochází k poznávání nového prostředí a navazování různých sociálních kontaktů s lidmi, které doposud neznal. To je příležitost pro vytváření nových sociálních vazeb a přijímání rolí. Člověk může v takto vzniklé skupině získat možnost formovat a upevnit své postavení. Proto je zřejmé, že proces adaptace jedince je dlouhodobým jevem během něhož se mohou vyskytovat různé potíže.² Právě aspekty adaptace nových studentů se zabývám v následujících podkapitolách.

1.1 **Problematika přechodu studentů na vysokou školu**

Přechod studentů ze střední na vysokou školu (VŠ) může být pro některé jedince velmi problematický. Studium na vysoké škole sebou přináší mnohé změny pro mladé lidi a to akademické, sociální i osobní.³

Zpráva o přijetí na VŠ je pro každého studenta radostnou novinou. Mnozí si v té chvíli neuvědomí jaké životní změny jsou s touto informací spjaty. Mezi střední a vysokou školou totiž převládají značné rozdíly.

Začátkem studia na vysoké škole se z žáků stávají studenti, kterým se otvírá brána zcela nových a zajímavých možností. Zatím co na střední škole docházel žák na vyučování každý všední den a absence v hodinách musela být vždy řádně evidována a omluvena, na vysokých školách tomu tak není. Od studentů se zde očekává zodpovědnost za vlastní jednání a vystupování. Dnem imatrikulace a svým slavnostním přísaháním na žezlo se všichni zúčastnění stanou řádnými členy akademické obce, což sebou přináší mnohé výhody, radosti i strasti vysokoškolského života. Vstup do něho, ale už tak radostný být vůbec nemusí.

Student přijatý na vysokou školu musí být připraven na zvládání nových situací a řešení úkolů se kterými se doposud nesetkal. V neposlední řadě je období začátku studia na VŠ u mnohých mladých lidí propojeno s prvním výraznějším osamostatněním a odpoutáním se od rodičů. Tyto faktory mohou být pro studenta velmi stresující. **Holmes a**

2 PEKAŘOVÁ, Vendula. *Proces adaptace a postavení žáka ve školní třídě jako sociální skupině*. Zlín, 2011. 216 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati.

3 ERKIN, N.; TUZUN, Z., ISIKLI, S. *Üniversite Yaşamına Uyum*. Dostupné z WWW: <<http://www.bilkent.edu>>.

Rahe⁴ na své stupnici Životních událostí dokonce hodnotí jen akt započetí studia 26 body ze sta – v těsném závěsu bychom pak na jejich stupnici našli změnu životních podmínek, osobních zvyklostí, pracovní doby, bydliště, atd..⁵ Se všemi těmito faktory se musí každý student vypořádávat. Není proto divu, že během prvního roku studií je na většině univerzit znatelné množství studentů, kteří se nedokázali vyrovnat s některou z uvedených možností a dojde k ukončení jejich studia.

Událost	Počet bodů
Potíže s příbuzenstvem z partnerovi strany	29
Mimořádný osobní úspěch	28
Partner/ka začíná nebo končí s prací	26
Začátek nebo konec školy	26
Změny životních podmínek	25
Změny v osobních návycích	24
Potíže se šéfem	23
Změny v pracovních hodinách nebo podmínkách	20
Změna bydliště	20
Změna školy	20
Změna v rekreování	19
Změny v náboženských aktivitách	19
Změny ve společenských aktivitách	18
Zadlužení	17
Změny ve spánkových návycích	16
Velké změny v počtu rodinných příslušníků	15
Změny v návycích v jídle	15
Prázdniny, dovolená	13
Vánoce	12

Tabulka 1: Část tabulky životních událostí, zdroj: Židková

1.2 Psychosociální aspekty adaptace studentů na nové prostředí

Velkou roli při zvykání si na nové prostředí hrají schopnosti studenta se adaptovat a začlenit do kolektivu. V následující kapitole popisují právě termíny spjaté s touto problematikou. Znalost následujících pojmů a porozumění jim je nepostradatelné pro práci se skupinou a její vývoj.

4 CHAMOUTOVÁ, Hana. *K problematice stresu prožívaného studenty během vysokoškolského vzdělávání*. Praha, 2004. 4 s. Oborová práce. Česká zemědělská univerzita. Dostupné z WWW: <<http://www.agris.cz/poradenstvi>>.

5 ŽIDKOVÁ, Zdeňka. *Psvz.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-11-11]. Škála životních zátěžových událostí. Dostupné z WWW: <<http://www.psvz.cz/zidkova>>.

♣ **Adaptace**

V pedagogickém slovníku **Průcha, Valterová a Mareš** popisují adaptaci jako přizpůsobení se člověka novým sociálním podmínkám.⁶

Kohoutek a kol. dokonce adaptaci rozdělují na aktivní a pasivní přizpůsobení, kde při aktivním přizpůsobení člověk do jisté míry přizpůsobuje vnější prostředí sobě samému a naopak při pasivním se jedinec přizpůsobuje převážně vnějšímu prostředí. Ve společnosti se jedinci často přizpůsobují chování ostatních a to právě z toho důvodu, aby byli přijímáni určitou skupinou. Proto si osvojují postoje, které zaujímají určití členové skupiny se kterými se ztotožňují, aby se cítili být akceptováni.⁷

♣ **Sociální adaptabilita**

Tento pojem úzce souvisí se výrazem adaptace a bývá jím označena společenská přizpůsobivost jedince. Popisuje adekvátní začlenění člověka do společenstva rodinného, pracovního nebo, jako je tomu v případě mé práce, školního.⁸

♣ **Sociální začleněnost**

Tento děj je další nezbytnou složkou procesu adaptace. **Hrabal** ji vysvětluje jako žádoucí a skutečný přínos osobnosti do sociálních vztahů, které jsou více méně trvalé a vyznačují se charakteristickou strukturou a dynamikou. Člověk v nich zaujímá určité relativně stabilní postavení, plní v nich určité funkce a realizuje v nich určité činnosti. Takové chování má značný význam pro jedincovo uplatnění a rozvoj. Dá se také předpokládat, že jedinec v tomto procesu svými charakteristikami bude spoluurčovat další vývoj sociální skupiny.⁹

♣ **Sociální skupina**

Člověk je bytostí sociální, to znamená, že ke svému životu potřebuje společnost dalších lidí a jen těžko snáší nedobrovolnou samotu. Proto většinu života vyhledáváme společníky a snažíme se být součástí některé sociální skupiny. Jak píše **Karl Mannheim**: „*Jen individuum je schopno myšlení. Bylo by však chybné z toho vyvozovat, že všechny ideje a pocity, které individuum ovládají, mají původ v něm samém, a že by mohly být adekvátně vyloženy jedině na základě jeho vlastní životní zkušenosti. Nejsou to lidé jako takoví, kteří myslí, nýbrž lidé v určitých skupinách.*“¹⁰ Období vysokoškolského studia je jednou z

6 PRŮCHA, Jan; VALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4.aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. 322

7 KOHOUTEK, Rudolf. *Základy sociální psychologie*. Brno : Cerm, 1998. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.

8 KOHOUTEK, Rudolf. *Základy sociální psychologie*. Brno : Cerm, 1998. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.

9 HRABAL, V. *Sociální psychologie pro učitele: vybraná témata*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0436-1

10 In NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin*. 1.vyd. Praha : Grada, 2010. 120 s. ISBN 978-80-247-2957-2.

možných příležitostí pro vytváření sociálních skupin a vazeb, proto se o typologii těchto skupin zmiňují i ve své práci.

Určitými skupinami jsou zde myšleny právě sociální skupiny. **Novotná** dále poukazuje na to, že sociální skupina je pouze jedním ze sociálních útvarů, tedy jednou z forem, do kterých se lidé sdružují. Nejedná se však o sociální konstrukt, jako je tomu u společností či organizace. Tato skupina je souborem živých aktérů, kteří vnímají sebe i druhé, vzájemně na sebe působí a ovlivňují se.¹¹ Sociální skupinou můžeme označit i nově vzniklý třídní kolektiv na vysoké škole. Každá sociální skupina má svá specifika, která je třeba zohlednit při práci s nimi, proto rozlišujeme různé typy skupin.

▲ **Typologie sociálních skupin**

Při definování typů sociálních skupin je obvykle kladen důraz na celistvost a na faktory, které drží celek pohromadě. Právě podle těchto stěžejních faktorů jsou skupiny tříděny do různých kategorií. Jak se rozepisuje Novotná sociální skupiny můžeme dělit do následujících tříd¹²:

- Skupiny spontánní a záměrné
- Skupiny primární a sekundární
- Skupiny neformální a formálnější
- Skupiny malé a velké
- Skupiny trvalé a situační
- Skupiny dobrovolné a povinné
- Skupiny otevřené a uzavřené
- Skupiny referenční

V praxi se potom můžeme často setkat se situací, kdy jsou si tato kritéria velmi blízká, nebo se dokonce prolínají. Proto bývá obtížné zařadit skupinu do příslušné kategorie pouze podle jednoho kritéria. Jako příklad můžeme uvést právě kolektiv vysokoškolských studentů, kteří studují jeden obor. Ti mohou být skupinou primární, zároveň také velkou, trvalou, formální.

11 NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin*. 1.vyd. Praha : Grada, 2010. 120 s. ISBN 978-80-247-2957-2.

12 NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin*. 1.vyd. Praha : Grada, 2010. 120 s. ISBN 978-80-247-2957-2.

▲ Skupinová dynamika

Jako zakladatel teorie skupinové dynamiky bývá označován **Kurt Lewin**¹³, který ji původně konstruoval pro vysvětlení chování jednotlivce, ale mnohem více svým modelem ovlivnil právě oblast vývoje skupin.

Kožnar ve své knize označuje skupinovou dynamiku jako souhrn komplexních a vzájemných sil i protisil, které na sebe působí ve společném sociálním prostředí, tedy ve skupině. Tento jev je dán veškerým skupinovým děním, cíli i normami skupiny, taktéž její strukturací, pozicemi a rolemi jednotlivců ve skupině, interakcemi a vývojem vztahů v celé skupině. Začíná se projevovat spolu se vznikem a zahájením práce skupiny a v jistém smyslu je charakteristická pro jakoukoliv skupinu.¹⁴

Pojem skupinová dynamika **Hermochová** popisuje jako oblast vědeckého zkoumání, která nám může sloužit také jako nástroj intervence ovlivňování skupinového dění. Jelikož fáze vývoje skupiny jsou velmi typické pro každou skupinu v metodice bychom proto skupinovou dynamiku mohli využít k ovlivňování skupiny, tzv. „sebe zkušenostními“ metodami. Hermochová je popisuje následovně: *„Tyto metody slouží ke zviditelnění skupinových vztahů a procesů, jejich uvědomění a vytváření prostředí, ve kterém je umožněno do těchto procesů zasahovat, intervenovat ve prospěch postavení jednotlivců i výkonu celých skupin“*.¹⁵

Je zřejmé, že skupinová dynamika v sobě zahrnuje škálu nejrůznějších rysů, začlenit sem můžeme zejména cíle a normy skupiny, vůdcovství a strukturu skupiny, její identitu, interakční a komunikační procesy ve skupině, soudružnost, napětí, projekci minulých vztahů do současných interakcí, skupinovou atmosféru a její prožívání členy skupiny, pozice a role ve skupině, tvorbu podskupin, vztahy mezi jednotlivci a vývoj skupiny v čase, který lze rozčlenit do několika fází.¹⁶

Přehlednou klasifikaci vývoje skupiny poskytuje **Bruce W. Tuckman**. Ten rozlišuje pět fází¹⁷:

13 In KOŽNAR, Jan. *Skupinová dynamika*. Praha: Univerzita Karlova, 1992. 220 s. ISBN 80-7066-632-3

14 KOŽNAR, Jan. *Skupinová dynamika*. Praha: Univerzita Karlova, 1992. 220 s. ISBN 80-7066-632-3

15 HERMOCHOVÁ, S. *Skupinová dynamika ve školní třídě*. Kladno: Aisis, 2005. 169 s. ISBN 80-239-5612-4

16 VOSTÁLOVÁ, Eva. *Skupinová dynamika a podpůrné skupiny*. Brno, 2010. 102 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

17 ČINČERA, Jan, DLOUHÁ, Jana, et al. *Metodika týmové spolupráce a tvorby týmů pro vysokoškolské vzdělávání*. Envigogika [online]. 31.5.2011, VI., 1, [cit. 2011-06-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.envigogika.cuni.cz>>. ISSN 1802-3061.

1. Formování

Typickým rysem je převládající nejistota ve skupině. V této fázi je důležité, aby si kolektiv společně vytvořil pravidla, která bude dodržovat a měl by mít dostatek prostoru na prolomení ledů. Také je zapotřebí rozvíjet vzájemnou důvěru ve skupině, čím více si budou její členové věřit tím pevnější vazby si budou schopni vytvořit a jejich spolupráce při řešení složitějších úkolů se stane mnohem efektivnější. Proto v této fázi zařazujeme aktivity, které skupinu nijak zvlášť nezatíží, takzvané „prolamovače ledů“ (anglicky též známé jako ice-breakery), a pomohou jim budovat důvěru.

2. Bouření

Po nějaké době se začne atmosféra ve skupině zhoršovat, v tu chvíli přechází do nejtěžšího období. Komunikace začne váznout, převládají negativní pocity a objevují se hádky a rozbroje. V této chvíli není neobvyklé, že vznikají podskupiny, koalice a protikoalice mimo to začínají mezi sebou členové vést soutěže o moc. Jedná-li se o skupinu vedenou facilitátorem, jako je tomu v případě kurzů, není výjimkou, že se skupina pokouší zpochybňovat jeho autoritu a vystavuje ho velké kritice. Proto je v tomto okamžiku důležité, aby měla skupina dostatek možností pro testování svých silných a slabých stránek, hledání místa a rolí, které ve týmu zastupují. Skupině také pomůže, pokud se při plnění úkolů bude moci učit z vlastních chyb. Nejvíce však skupinovou identitu posílí bude-li se moci radovat ze společných úspěchů.

3. Normování

Posun do normovací fáze lze poznat snadno, v této chvíli totiž mizí pocit vnímaného napětí a opět se do skupiny vrací dobrá nálada, začíná fungovat jako jednotný celek a znovu respektuje osobnost svého facilitátora – ten v tuto chvíli ustupuje do pozadí, stává se spíše pozorovatelem a rádcem. Skupina tím dostává značný prostor pro vytváření vlastních pravidel pro její fungování.

4. Výkonnostní

Tato fáze bývá označována také jako vrcholová. Skupina dosáhla vrcholu své produktivity a stala se samostatnou jednotkou, která se obejde bez pomoci zvenku. Je schopná řešit složité úkoly a projekty díky efektivní rozdělení rolí. Umí plánovat a soustředit se na dané cíle, aniž by ztrácela čas vnitřními rozbroji. V této fázi můžeme říci, že skupina dosáhla cíle, kvůli kterému vznikla. Ovšem ani v tomto okamžiku není udržení klimatu skupiny na tomto bodě zcela jasné. Kdykoliv může nastat chvíle, kdy se skupina propadne do některého z předchozích bodů a bude znovu procházet jednotlivými fázemi. Proto musí být facilitátor stále ve střehu a nablízku.

5. Ukončování - Transformování

Konec každé skupiny je nevyhnutelný, proto s ukončovací fází zaniká i existence dané skupiny. Pokud dokázala projít všemi fázemi vývoje, je schopná zvládnout tento proces sama. Ovšem s pomocí zkušeného facilitátora se může tento obřad loučení stát co nejméně bolestným a co nejvíce konstruktivním. Tento moment je vhodný pro zhodnocení práce skupiny, dosažení jejích cílů a také pro vypovídání se. Bezpochyby je tato fáze nejdůležitější kritériem úspěšnosti celého kurzu a poskytuje zpětnou vazbu o jeho efektivitě jak účastníkům tak facilitátorům.

2 Adaptační kurzy pro nové studenty vysoké školy

Rozdíly středoškolského a vysokoškolského studia, které popisují v předchozích kapitolách, jsou znatelné. Proto se některé univerzity ve světě i v České republice rozhodly zorganizovat pro své studenty adaptační kurzy. Ty mají studentům poskytnout informace o studiu a jeho rizicích. Zároveň zde mají možnost poznat své spolužáky a pedagogy. K pořádání kurzů využívají organizátoři ověřené metodické postupy. Jaké jsou možnosti a východiska zvolených metodik popisují v následujících kapitolách.

2.1 Metodická východiska adaptačních kurzů

Pokud se škola rozhodne pořádat úvodní soustředění pro své studenty sama, měla by zajistit, aby při jejich plánování a realizaci byly dodrženy určité zásady a metodické postupy. Proto bych se v této kapitole ráda zaměřila na různé druhy metodik, se kterými se můžeme při plánování realizace adaptačních kurzů setkat. Lze říci, že školy využívají převážně metodiku organizace Projektu dobrodružství¹⁸, Prázdninové školy Lipnice¹⁹ nebo kombinaci obou, které jsou spjaté s Výchovou prožitkem. Proto jsem se rozhodla následující podkapitoly rozdělit právě na jednotlivá specifika těchto metodik.

2.1.1 Výchova prožitkem

Známá též jako výchova dobrodružná, se vyznačuje fyzicky náročnými programy. Za cíl si klade zvýšení připravenosti a odolnosti jedince na stresory a traumatizující události, se kterými se setkává v každodenním životě.

18 PROUTY, Dick; PANICUCCI, Jane; COLLINSON, Rufus. *Adventure Education : theory and application*. Champaign : Human Kinetics, 2007. 255 s. ISBN 978-0-7360-6179-7..

19 *Prázdninová škola Lipnice* [online]. 2011, 2011-11-11 [cit. 2011-11-11]. Gymnasion. Dostupné z WWW: <<http://www.psl.cz>>.

Tento směr umožňuje rozvoj sebepojetí osoby, navázání a upevnění sociálních vazeb a prohloubení vztahu k přírodě a životnímu prostředí. Důležitou složkou této výchovy je sebereflexe a reflexe sociální interakce. Za aktivity, které účastníkovi zprostředkují prožitek, můžeme považovat například výpravy do těžko přístupného terénu, trénink přežití v divočině, vodácké akce a různé druhy simulovaných situací jako je slepota nebo určitá historická událost. Další pojmy spjaté s výchovou prožitkem jsou popsány v následujících kapitolách.

▲ **Prožitek**

Prožitek je popisován jako okamžik přítomné aktivity (tělesné i myšlenkové). Jestliže prožitek uplyne do minulosti a my se k němu vracíme (vzpomínáme), označujeme ho jako zážitek.

▲ **Neformální a informální výchova**

Jestliže formální výchova se odehrává ve školských zařízeních, je podporována a zajišťována státem, pak pokud mluvíme o výchově neformální bude se jednat o proces, který se odehrává mimo třídu.

Pojmem neformální výchova lze označit zájmové činnosti jedinců, může se jednat například o činnosti v zájmových kroužcích, sportovních oddílech, či uměleckých souborech. Tento druh vzdělávání neprobíhá ve škole nebo odborném vzdělávacím zařízení a nebývá zakončeno osvědčením o absolvování.

Hlavním rozdílem mezi výchovou informální a neformální je potom skutečnost, že informální výchova je víceméně dána postavením dítěte a mladého člověka ve společnosti a neuskutečňuje se z jeho rozhodnutí. Neformální výchova naopak vychází ze zájmu mladého člověka a realizuje se prostřednictvím dobrovolné činnosti a má nejbližší k výchově ve volném čase. V průběhu let význam neformální výchovy roste, jelikož formální výchova nemůže plně dostát všem výzvám a situacím, se kterými se dnešní mladá generace setkává.²⁰ Domnívám se proto, že i přes svou doplňující funkci dnes zaujímá nezastupitelnou úlohu především při výchově dětí a mladých lidí.

▲ **Prožitková pedagogika**

Prožitková pedagogika je analýza takových výchovných procesů, které pracují s navozováním, rozbořením a reflexí prožitkových událostí za účelem získání zkušeností přenositelných do dalšího života. Prožitek je jejím prostředkem – nikoli cílem.

20 *Psychologie pedagogika : studentské stránky nejen pro studenty* [online]. 2010 [cit. 2011-07-31]. Výchova neformální. Dostupné z WWW: <<http://psychologie-pedagogika.studentske.cz/2009/11/vychova-neformalni.html>>.

✧ **Pedagogika volného času**

Pedagogika volného času (PVC) je disciplínou pedagogiky zaměřenou na výchovné a vzdělávací prostředky. Ty napomáhají autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých. V mnoha zemích je zároveň studijním oborem. Tento pojem nabývá na významu díky některým protikladným jevům: roste množství volného času jako času, se kterým může člověk nakládat podle své vůle.

Média a průmysl se tento prostor snaží využít pro různé formy manipulace. Tím ho zbavují charakteristického znaku, kterým je svobodné využívání a nakládání s volným časem. Důraz v jeho využívání se postupně přesunul od funkcí odpočinkových přes orientované na spotřebu k orientovaným na prožitek. Významnou metodou práce současné pedagogiky volného času je animace.²¹

✧ **Animace**

Tento termín je v pedagogice používán pro označení formy výchovné práce založené na vztazích. Vznikla odvozením od slova latinského původu „anima“, což v překladu znamená duch, duše. V češtině bychom mohli animaci přeložit jako „oduševňování“. Je známá především ve spojení s animovanými filmy, kde jejich tvůrce, animátor vdechuje život loutkám nebo obrázkům. Samotného animátora ale v těchto filmech nezpozorujeme, z pohledu diváka se tedy vše odehrává jakoby samo, avšak právě jeho dovednost nám umožnila sledovat celé dění.

Stručně bychom mohli říci, že výchovná animace znamená vytvořit mladým lidem tak zajímavou nabídku konstruktivních činností, že různé formy protispolečenského jednání ztratí samy svou přitažlivost – bez moralizování a zakazování. Kolem této činnosti se začne vytvářet relativně stabilizovaná skupina vrstevníků, jež jim umožňuje poznávat sebe i druhé. V animační skupině se na členy přenáší co nejvíce odpovědnosti a rozhodování – vedoucí animátor jim je stále k dispozici v případě osobních i programových problémů.²²

Pedagogický slovník definuje animaci jako výchovnou metodu založenou na nedirektivních a akčních metodách povzbuzování mladých lidí k hledání vlastní cesty životem a schopnosti realizovat svou svobodu a autonomii, přičemž se jim zároveň předkládá velké množství přiměřených, zajímavě strukturovaných a pozitivních možností seberealizace. Důraz je kladen na otevřenost výchovné situace, na dobrovolnost, možnosti

21 PRŮCHA, Jan; VALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4.aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

22 PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. 4.vyd. Praha : Portál, 2008. 221 s. ISBN 978-80-7367-423-6.

volby, prostor pro iniciativu vychovávaných, na vytváření rezistence vůči negativním sociálním vlivům atd.²³

✧ **Reflexe**

Review nebo debriefing, i taková jsou označení pro oboustrannou zpětnou vazbu. V průběhu reflexe se rozeberou proběhlé situace, ve kterých aktéři analyzují předcházející aktivitu a následně zobecňují vzešlé zkušenosti tak, aby je mohli použít v osobním, pracovním nebo partnerském životě. Při debriefingu je kladen důraz spíše na proces než na výsledek.²⁴

✧ **Evaluace**

V pedagogické terminologii lze tento pojem přeložit jako „hodnocení“. Do tohoto procesu je zahrnuto zjišťování, porovnávání a vysvětlování informací charakterizujících stav, kvalitu a efektivnost vzdělávání.²⁵

Evaluaci můžeme rozlišovat formální, kdy hovoříme o systematickém zkoumání naplánované sociální intervence, nebo neformální, kdy dochází k subjektivnímu hodnocení v podstatě čehokoliv, což dělají lidé po celém světě v průběhu svého běžného dne.²⁶

2.1.2 Metodika Projektu dobrodružství

Projekt dobrodružství (PD), známý také pod anglickým názvem Project Adventure (PA), je nezisková organizace, která se snaží pomocí různých druhů aktivit dosáhnout zlepšení klima v kolektivu. Zaměřuje se jak na skupiny školních tříd, firemních pracovníků, problémové mládeže, tak na školení vlastních lektorů. V dnešní době patří PD mezi kapacity v tomto sektoru a mnoho organizací čerpá právě z jejich metodiky. Co je na jejich přístupu tak přínosného popisují právě v následujících podkapitolách.

✧ **Dohoda o vzájemném respektování**

V originálním znění je tento pojem znám jako Full Value Contract (FVC).²⁷ Dohoda je jedním ze základních pilířů skladby programů prožitkové pedagogiky. Má vždy písemnou podobu a zaznamenává se na materiál, který se poté vystaví na místo, kde jej budou mít

23 PRŮCHA, Jan; VALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4.aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

24 Sdružení Renesance krajiny. *Tvorba produktů cestovního ruchu vázaných na přírodní dědictví venkova : (studijní materiály k akci)*. In Kulturní dědictví venkova a venkovský cestovní ruch [online]. Adamov : [s.n.], 2011 [cit. 2011-06-09]. Dostupné z WWW: <www.mas-moravsky-kras.cz>.

25 PRŮCHA, Jan; VALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4.aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

26 SMUTEK, Martin. *Evaluace sociálních programů*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2005. 131 s. ISBN 80-7041-811-7.

27 PROUTY, Dick; PANICUCCI, Jane; COLLINSON, Rufus. *Adventure Education : theory and application*. Champaign : Human Kinetics, 2007. 255 s. ISBN 978-0-7360-6179-7..

všichni na očích, případně se formátuje tak, aby se mohla přemístit se skupinou. Vhodné je také zvolit nějaký symbol, motiv, do kterého se poté budou jednotlivé body zaznamenávat, můžeme zvolit buď symbol podle tématu akce, nebo použít obrys postavy, kterou si poté účastníci pojmenují, další možností je, že si účastníci sami nakreslí motiv vesnice s jejími obyvateli.²⁸

Při psaní dohody dochází k jakémusi ujednání pravidel, na jejichž dodržování se vzájemně shodnou všichni členové skupiny. Podle metodiky Projektu Dobrodružství²⁹ by dohoda měla obsahovat minimálně tyto pojmy: Bud' tady; Bud' v bezpečí; Stanov si cíle; Bud' poctivý; Jdi dál; Pečuj o sebe a ostatní. (Při psaní potom skupina rozvede jednotlivé body, například: Bud' tady mohou rozvinout hesly: chod' včas; bud' tady tělem i duchem, zapojuj se).

V průběhu akce je potom důležité se k dohodě znovu vracet, případně jí upravit, když účastníci zjistí, že by nějaký bod doplnili, nebo naopak pokud se rozhodnou společně nějaký bod zrušit.

▲ **Stanovení optimální sekvence a toku aktivit**

Pro dosažení maximálního výsledku je důležité nenadsadit schopnosti a dovednosti skupiny. Proto by se sled aktivit měl odvíjet od nenáročných seznamovacích aktivit, přes dohodu o vzájemném respektování, aktivit na prohloubení důvěry ve skupině, až po společné řešení náročnějších úkolů a velké výzvy, kterou může být třeba seskok do rokle.

▲ **Analýza GRABBSS**

Tato zkratka jednotlivých pojmů je velmi dobrým pomocníkem pro instruktora, který díky této metodě může snáze odhadnout situaci a promyslet, zda je zařazení aktivity vhodné, a pro účastníka, který si při přihlašování na kurz uvědomí co od něho očekává a může si tak lépe stanovit individuální cíle. Zkratka GRABBSS značí tyto anglické pojmy, ze kterých můžeme vytvořit následující otázky³⁰:

Goals – cíle – Jak aktivita souvisí s individuálními a skupinovými cíli?

Readiness – připravenost – pokud jde o nějakou náročnější aktivitu je zapotřebí zvážit připravenost a schopnosti skupiny: Je skupina připravená na tuto aktivitu?

Affect – pocity – sledování převládající nálady: Jaké je aktuální rozpoložení skupiny?

28 ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

29 PROUTY, Dick; PANICUCCI, Jane; COLLINSON, Rufus. *Adventure Education : theory and application*. Champaign : Human Kinetics, 2007. 255 s. ISBN 978-0-7360-6179-7.

30 PROUTY, Dick; PANICUCCI, Jane; COLLINSON, Rufus. *Adventure Education : theory and application*. Champaign : Human Kinetics, 2007. 255 s. ISBN 978-0-7360-6179-7.

Behaviour – chování – zaměření se na vystupování a chování jednotlivců ve skupině i na kolektiv celkově: Jak se skupina chová?

Body – tělo – zaměření se na tělesnou zdatnost jednotlivců a jejich fyzické možnosti: Jak jsou zdatní?

Setting – uspořádání – zvolení vhodných aktivit podle prostředí, které máme k dispozici, ale **Činčera**³¹ se ve své publikaci zmiňuje také o kulturních rozdílech a různém původu účastníků, na které musí být brán zřetel také: Kde se aktivita bude odehrávat?

Stage of Development – stupeň rozvoje – tento bod je zcela jasný, musíme zvážit stupeň rozvoje jak jednotlivců tak skupiny: Na jakém stupni rozvoje se skupina nachází?

♣ **Princip dobrovolnosti**

Program Education Outside the Classroom definuje princip dobrovolnosti jako zásadu, díky které si účastníci sami volí jakou úroveň výzvy, která je jim předkládána, přijmou.

Zařazení tohoto postupu při plánování a realizaci akce je velmi rozhodující. Pokud bude mít každý možnost účastnit se aktivit dobrovolně, na což jsou klienti vždy upozorněni, dostává pro ně velikost výzvy jiný, větší, rozměr. Nikdo za ně totiž nevykonává rozhodnutí a závisí pouze na skupině, jak se dokáže vzájemně motivovat a podpořit. O této problematice píše již **Karl Rohnke**: „*Kdykoliv uděláte rozhodnutí za skupinu, odebíráte jí podstatný kus její síly.*“³²

Důležité je také účastníkům vysvětlit, že využitím principu dobrovolnosti nenabývají možnosti odejít a trávit čas mimo skupinu, ale dostává se jim pochopení a získávají příležitost zapojit se při vykonávání aktivity jinak, například: dokumentováním, nebo asistencí.

♣ **Kolbův cyklus učení prožitkem**

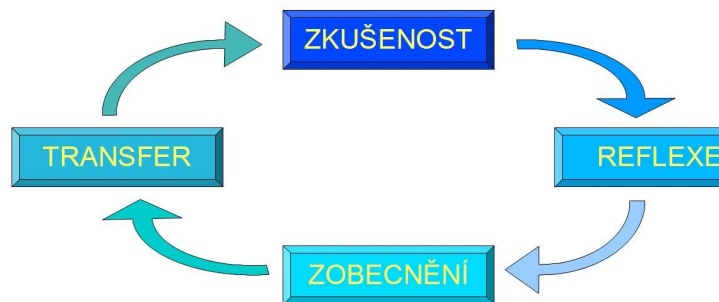
David Kolb, absolvent Harvardské univerzity³³, vypracoval teorii cyklu učení prožitkem, která je využívána jako model učebního procesu dodnes. Děj je složen ze čtyř cyklicky se opakujících fází, kterými jsou: zkušenost – reflexe – hodnocení – plánování. Při konání zážitkových akcí, jakými jsou právě úvodní soustředění, se však nejvíce pracuje s prvními dvěma fázemi tohoto cyklu: zkušeností a reflexí, proto spíše hovoříme o spirále, než cyklu.³⁴

31 ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

32 ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

33 *Weatherhead.case.edu : Case Western Reserve University* [online]. 2010, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Weatherhead School of Management. Dostupné z WWW: <<http://weatherhead.case.edu>>.

34 PELÁNEK, R. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál, 2008, 205 s. ISBN 978-80-7367-353-6.

Obrázek 1: Kolbův cyklus učení prožitkem

▲ Flow

Při svém hledání a objasňování pojmu štěstí zkoumal **Mihaly Csikszentmihalyi** fenomén zvaný flow. Tento jev potom charakterizuje jako velmi uspokojivý a dynamický stav vědomí, který nám umožní plně se ponořit do dané situace a tím přestaneme vnímat reálný čas a prostor. Jsme tedy jakoby „*unášeni proudem*“, který nám přináší příjemné pocity, štěstí. Csikszentmihalyi tento efekt ve své knize popisuje takto: „*Flow se spojuje se stavem vědomí, když se člověk zcela ponoří do toho, co dělá, přičemž všechny ostatní pocity či myšlenky zůstávají mimo. Člověk prožívá harmonii svého těla a duše a osoba má pocit, že se děje něco mimořádného.*“³⁵

Pro tento proces jsou typické tyto faktory:³⁶

- rovnováha mezi vědomím úrovně svých dovedností a výzvami situace
- přítomnost jasných cílů
- přítomnost jasné zpětné vazby
- koncentrace na řešený úkol
- ztráta rozpaků
- proměna vnímání času

Při navozování takového stavu balancují facilitátoři na velmi tenké hraně. Pokud totiž míra dovedností účastníků přesahuje rozsah nastavené výzvy, můžeme u účastníků spíše očekávat stav znučení, než ponoření. V opačném případě, pokud budou jejich schopnosti přeceněny a nedosáhnou velikosti dané výzvy, může se dostavit pocit strachu a selhání.³⁷ Proto je nanejvýš nutné při využití této metody postupovat opatrně a nezapomenout účastníkům poskytnout možnost využití principu dobrovolnosti, další z metodik.

35 CSIKSZENTMIHALYI, Mihaly. *O štěstí a smyslu života : Můžeme ovládat své prožitky a ovlivňovat jejich kvalitu?*. Praha : Lidové noviny, 1996. 399 s. ISBN 80-7106-139-5.

36 ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

37 ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

2.1.3 Metodika Prázdninové školy Lipnice

Tato organizace pořádající kurzy rozvoje osobnosti pomocí metod zážitkové pedagogiky. Založena byla v roce 1977 a jejím cílem bylo budování vztahu mezi člověkem, společností a přírodou. V roce 1991 se stala členem organizace Outward Bound a v roce 1993 založila společnost Outward Bound – Česká cesta s.r.o., která se zaměřuje na tvorbu teambuildingu pro firemní zákazníky. Na jejích kurzech se objevují aktivity v přírodě, fyzicky náročné akce s psychologickými a uměleckými aktivitami, které vedou k pozitivní změně a následnému nárůstu sebevědomí.

Mezi další aktivity Prázdninové školy Lipnice (PŠL) patří publikování svých metodik a programů. Dále vydává časopis Gymnasion, který je určen všem, pro něž může být zážitek zajímavým pedagogickým prostředkem.³⁸

♣ Dramaturgie

Pojem dramaturgie je velmi často zmiňován pokud se bavíme o metodice vytváření programů a pobytových akcí. Tento termín začali používat jako první instruktoři Prázdninové školy Lipnice a tento postup při realizaci programů a akcí si získal uznání i v mezinárodním měřítku, proto je Dramaturgie často označována za holistický přístup v prožitkové pedagogice. O PŠL se zmíním na konci této podkapitoly, nejdříve bych ráda zaměřila na metodiku dramaturgie.

Paulusová se zmiňuje, že dramaturgie je „*Metoda, jak vybírat jednotlivé programy a sestavovat je do vyšších tématických celků (programových bloků) s cílem dosáhnout ve vymezeném čase kurzu či akce co největšího účinku a efektu*“.³⁹

Takový typ akce může být chápán jako divadelní hra, nebo umělecké dílo, ve kterém to co účastníci prožívají je transcendováno mimo hranice běžné reality a skutečnost, nebo-li je to vytvoření společného fantastického, ale „umělého“ světa.

38 Prázdninová škola Lipnice [online]. 2011, 2011-11-11 [cit. 2011-11-11]. Gymnasion. Dostupné z WWW: <<http://www.psl.cz>>.

39 In ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

2.2 Adaptační kurzy na českých vysokých školách

Některé univerzity zjistily, jak je pro studenty těžký přechod na vysokou školu a proto se snaží jejich aklimatizaci na nové prostředí a systém výuky usnadnit. Jedním z nejvýznamnějších kroků, které mohou univerzity podniknout je právě zařazení adaptačního kurzu do studijních plánů jednotlivých oborů. V této kapitole se tedy zaměřuji na rozšíření adaptačních kurzů na vysokých školách a na rozbor cílů těchto akcí v globálním měřítku, tak jak se mi podařilo zpracovat jednotlivé zdroje.

2.2.1 Úvodní soustředění na vysokých školách

Ve své práci jsem se zaměřila na evaluaci Úvodního soustředění na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL. Nemohla jsem tedy opomenout zabývat se tématem rozšíření adaptačních kurzů pro studenty dalších univerzit v České republice.

Postup vyhledávání informací:

Při vyhledávání informací o adaptačních kurzech jsem čerpala z internetových zdrojů českých státních a veřejných univerzit nabízejících pedagogické obory. Nepodařilo se mi vyhledat odborné materiály, avšak na webových stránkách některých univerzit byly patrné zmínky (nabídky kurzů, studijní plány, poplatky) o realizaci adaptačních kurzů. Jmenovitě se jedná o: Univerzitu Karlovu v Praze (UK)⁴⁰, Univerzitu Palackého v Olomouci (UPCE)⁴¹, Vysokou školu Polytechnickou v Jihlavě (VŠPJ)⁴² a Technickou univerzitu v Liberci (TUL)⁴³, na kterou je zaměřena praktická část mé práce.

Na zbylé tři univerzity (UK, UPCE, VŠPJ) jsem se obrátila s dotazem, zda je možné získat více informací o pořádání těchto kurzů, případně na koho je nutné se obrátit. Zajímalo mne především, jakou formou kurz na jejich univerzitě probíhá, pro které studenty je určen a jaká metodika je využívána. Tyto otázky spolu s průvodním dopisem, ve kterém představuji sebe, svou práci a záměr využití poskytnutých informací, jsem e-mailem odeslala na studijní oddělení pedagogických fakult výše jmenovaných univerzit.

Na e-maily odpověděly dvě z dotazovaných univerzit a to: UK a VŠPJ, které mi zaslaly kontakty na zodpovědné osoby. Dále jsem tedy komunikovala s Emanuelem Hurychem,

40 *Natur.cuni.cz* [online]. 2011, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Úvodní soustředění 1. ročníků biologických oborů. Dostupné z WWW: <<http://www.natur.cuni.cz/biologie/ucitelstvi/uvodni-soustredeni>>.

41 *Ftk.upol.cz* [online]. 2011, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Kurzy LS10 doplatky. Dostupné z WWW: <http://ftk.upol.cz/fileadmin/user_upload/FTK-dokumenty/Katedra_sportu/kurzy_LS10_doplatky.pdf>.

42 *Vspji.cz* [online]. 2006, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Vstupní kurz. Dostupné z WWW: <<http://www.vspji.cz/katedry/kphv>>.

43 *Ects.tul.cz* [online]. 2011, 2011-09-05 [cit. 2011-09-06]. Studijní programy a katalog předmětů. Dostupné z WWW: <<http://ects.tul.cz/predmet/KPP/USS>>.

vedoucím Katedry tělesné výchovy a sportu VŠPJ, a Věrou Schatzovou, pedagožkou Katedry tělesné výchovy na UK.

◆ **Vstupní kurz Vysoké školy polytechnické v Jihlavě**

Z korespondence a telefonického rozhovoru s Emanuelem Hurychem, vedoucím katedry Tělesné výchovy a sportu Polytechnické univerzity v Jihlavě, se mi podařilo zjistit více o jejich vstupním kurzu.

Z poskytnutých dat, lze usuzovat, že forma kurzu, který je pořádán z jejich vlastních zdrojů a financován vlastními prostředky, se odehrává podle metodik Prožitkové pedagogiky a Prázdninové školy Lipnice. Inspiraci organizátoři čerpají také v knihách Jaroslava Foglara, Miloše Zapletala a Iva Jirásky.

Kurz trvá pět dní a přihlásit se na něj mohou studenti budoucích prvních ročníků celé univerzity. I přesto, že je pro ně účast na kurzu dobrovolná, nemají organizátoři s naplněním kapacity soustředění ($N=175$ studentů/turnus) potíže. Pro realizaci tohoto kurzu si realizační tým vybral rekreační středisko Trnávka, které splňuje nároky jak kapacitní tak terénní. Tato oblast je vhodná pro různé druhy outdoorových aktivit, které jsou v rámci soustředění využívány jako příklad uvádí: vodní turistika, cyklistika, lezení po skalách, slaňování či nízka lana. Realizační tým je tvořen nejen profesionály z řad pedagogů, ale pro asistenci jsou vybíráni také pomocníci z řad studentů, kteří trpí různými tělesnými omezení a účastí na kurzu mají příležitost načerpat kredity i v tomto, pro ně náročně splnitelném, bloku.

Pro své kurzy volí organizátoři isomorfní zarámování, které je zaměřené na problematiku specifické skupiny, což je pro budoucí studenty vysoké školy například kreditový systém. V průběhu kurzu proto studenti obdrží tzv. trnávko-index, do kterého si postupně volí a zapisují aktivity, tak aby na konci kurzu získali určitý minimální počet trnávko-kreditů a mohli úspěšně vykročit do studia. Mgr. Hurych poznamenává, že systém je nastaven tak, aby každý student měl šanci splnit požadované množství kreditů, nevylučuje však, že nastaly případy, kdy k splnění podmínek nedošlo, v tom případě je nutné situaci při debriefingu rozebrat a zjistit, proč tomu tak bylo.

Samotní pořadatelé této akce hodnotí kurz přínosně. Oceňují možnost poznat studenty a motivovat je k úspěšnému startu na akademické půdě. Každoročně zakončují kurz anketou, ve které se účastníků ptají na spokojenost s absolvováním soustředění. Z výsledků skupiny, která kurz absolvovala v roce 2010, může Hurych potvrdit úspěšnost soustředění 85%.

◆ **Úvodní soustředění Univerzity Karlovy v Praze**

Z komunikace, kterou jsem vedla s Věrou Schatzovou, jednou z pedagogů katedry tělesné výchovy na Univerzitě Karlově v Praze, jsem zjistila, že úvodní soustředění na této škole je pro všechny studenty prvních ročníků povinné.

Na organizaci těchto kurzů se podílí Studijní oddělení univerzity spolu s Katedrou tělesné výchovy. Zajímavostí je, že se kurzy konají na různých místech. Většina oborů absolvuje soustředění v Praze, kde mají možnost v rámci programu navštívit zoologickou zahradu, seznámit se s prostředím univerzity a kantory. Chemické obory, učitelé, geografové, kartografové, ochránci životního prostředí, biochemici, kliničtí a toxikologové analytici však kurz absolvují v prostředí mimo Prahu. Jezdí například do Poříčí⁵ nebo na Albeř⁶.

Schatzová dále informuje, že studenti na kurzy jezdí vždy pohromadě z celého oboru a mají možnost navázat zde kontakty s budoucími spolužáky. Během kurzu absolvují účastníci různé exkurze, přednášky, ve kterých se dozví základní informace o studiu, harmonogramu a organizaci akademického roku, kreditovém systému apod..

Hodnotící metody adaptačních kurzů, jejich úspěšnost a efektivnost se mi bohužel nepodařilo zjistit ani od Schatzové ani z jiných zdrojů.

2.2.2 Úvodní soustředění pro studenty Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické na Technické univerzitě v Liberci

Ve své práci se zabývám evaluací Úvodního soustředění pro studenty PVČ TUL. Tento kurz je dále pořádán pro studenty Tělesné výchovy a sportu a Sportovního managementu. Což je zlomek z celkového počtu šedesáti tří oborů, které Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická (FP) TUL nabízí⁴⁴(aktuální nabídka oborů pro akademický rok 2010/2011). Zajímalo mne tedy postoj garantů oborů a pedagogů FP na TUL k pořádání adaptačních kurzů a jejich zájem o ně.

Pro zjištění výše popsaných informací jsem zvolila metodu anketního dotazování. Anketa je nesystematickým průzkumem názorů. Probíhá zpravidla dotazováním malé skupiny respondentů, kteří nesplňují specifická kritéria. Proto výsledky ankety nelze pokládat za reprezentativní a jakékoli kvantitativní zpracování včetně vyjadřování v procentech je velmi problematické. Anketa vyjadřuje pouze názory dotázaných, které nelze zobecňovat, protože výběr respondentů není reprezentativní – tvoří je známé osobnosti,

⁴⁴ IBM WebSphere Portal : Portál Technické univerzity v Liberci [online]. 2011 [cit. 2011-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://stag-new.tul.cz>>.

odborníci, nebo lidé, které autor ankety sám vybral na základě specifického kritéria nebo se pouze vyskytli na místě, kde jim autor položil anketní otázky.⁴⁵

Cílem ankety bylo zjistit postoje a zájem o pořádání úvodních soustředění garanty a pedagogy Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci.

Při získávání dat jsem postupovala následovně. V systému STAG⁴⁶ jsem si vyhledala šest garantů a pedagogů čtyř kateder FPHP TUL (Katedra Tělesné výchovy, Katedra sociálních studií a specializací v pedagogice, Katedra primárního vzdělávání a Katedra Pedagogiky a Psychologie). Snažila jsem se zaměřit na katedry, jejichž absolventi by, dle mého vlastního úsudku, po absolvování studia měli být schopni pracovat se skupinou klientů. Těmi mohou být například absolventi oborů Tělesná výchova a sport, Rekreatologie, Peritenciární péče, Speciální pedagogika pro vychovatele, Sportovní management nebo Učitelství pro 1.stupeň.

Poté jsem sestavila anketu se čtyřmi polootevřenými otázkami a pomocí e-mailové pošty ji rozeslala vybraným osobám spolu s průvodním dopisem, ve kterém jsem vysvětlovala záměr své práce a využití získaných informací. Identitu garantů ponechávám anonymní. Otázky ankety jsem sestavila následovně:

- ⤴ Víte o pořádání Úvodního soustředění pro některé obory FP?
- ⤴ Jaký význam podle Vás má Úvodní soustředění pro budoucí studenty VŠ?
- ⤴ Uvítal/a byste pořádání adaptačního kurzu pro obor, jehož jste garantem/garantkou?
Proč?

◆ **Prezentace výsledků**

- ⤴ Víte o pořádání adaptačního kurzu pro některé obory FP?

Čtyři dotazovaných vědí o pořádání Úvodního soustředění. Někteří jmenují kromě Úvodního soustředění pro PVČ také kurz pro studenty oboru Tělesná výchova a sport, Sportovní management a Rekreatologie. Tyto obory opravdu pořádají kurzy pro své studenty. Jejich náplň a rozsah v porovnání s Úvodním soustředěním pro PVČ by mohl být námětem další práce.

- ⤴ Jaký význam podle Vás má adaptační kurz pro budoucí studenty VŠ?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit názor garantů na pořádání akcí tohoto druhu. Všichni dotazovaní se shodují, že Úvodního soustředění má pro studenty velký význam. Zmiňují především tyto preference:

- ⤴ poskytnutí informací o studiu na vysoké škole

45 *Velký sociologický slovník*. 1.vyd. Praha : Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1.

46 *IBM WebSphere Portal : Portál Technické univerzity v Liberci* [online]. 2011 [cit. 2011-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://stag-new.tul.cz>>.

- ✧ obeznámení se systémem STAG
- ✧ možnost seznámit se s pedagogy a kolegy z oboru
- ✧ navázání kontaktů a spolupráce
- ✧ Uvítal/a byste pořádání adaptačního kurzu pro obor, jehož jste garantem/garantkou?
Proč?

Následující otázka byla zaměřena na zájem garantů o pořádání Úvodních soustředění pro jejich obor/y. Čtyři dotazovaní projevíli zájem. Pátý respondent nevidí význam pořádání soustředění pro své obory, ale zároveň vyjadřuje svůj souhlas s uplatněním kurzu pro jiné obory takto: „*Pakliže je dnes VŠ studium individuální záležitostí každého studenta, neexistují studijní skupiny atd., nemá smysl ani „tmelit“ de facto neexistující kolektiv studentů. Dříve toto existovalo. Se změnou akademické kultury VŠ je ovšem takováto snaha absurdní. Tedy, k čemu soustředění? Možná je realizace takové organizační formy tam, kde je zřejmé, že skupina studentů bude dále pod dobu celého studia kontaktně spolupracovat (PVČ, možná NŠ, možná SPMg?).*

Zcela jistě bych uvítal např. první týden zahájení studia pro studenty - nováčky jako informační, orientační, vysvětlit jim, ukázat, upozornit na možnosti a rizika atd. “

Celkový přehled odpovědí uvádím v příloze 7.1.

Z ankety vyplývá obeznámenost pedagogů s příznivým vlivem adaptačních kurzů na vývoj skupiny a podpora jejich pořádání. Otázkou stále zůstává, proč, i přes zájem pedagogů a garantů pedagogických oborů i studentů PVČ, pro které by organizování takových kurzů bylo významnou složkou jejich praxe, nejsou zařazeny do studijních plánů oborů FP TUL?

Tato otázka zůstává v mé práci nezodpovězena, avšak doufám, že pokud mi bude dovoleno dále se tímto tématem zabývat, pokusila bych se zjistit, proč je tomu tak.

3 Úvodní soustředění pro pedagogy volného času na Technické univerzitě v Liberci

Úvodní soustředění je součástí oboru PVČ na TUL již od roku 2006. Pro budoucí pedagogy volného času je umění práce se skupinou stěžejní zkušeností a proto se domnívám, že při studiu má Úvodní soustředění své řádné místo a k PVČ neodmyslitelně patří.

3.1 Pedagogika volného času na Technické univerzitě v Liberci

Obor Pedagogika volného času získal svou první akreditaci v roce 2006. Na jeho sestavení a realizaci se velkou měrou podílel Jan Činčera a Josef Šedlbauer. První studenti byli zároveň průkopníky a nároky na ně kladené byly nesrovnatelné s dnešní podobou studia a ani ta není nejspíš konečná. V posledních letech je nastavena kapacita oboru na šedesát studentů. Tento bakalářský obor je zaměřen na vzdělávání mimoškolních pedagogů, kteří najdou uplatnění především v organizacích typu:

- střediska volného času dětí a mládeže,
- střediska ekologické výchovy,
- nevládní neziskové organizace pracující s dětmi a mládeží,
- střediska nabízející programy pro využití volného času dospělých,
- organizace nabízející rozvoj týmu a pracovních kolektivů,
- základní školy - jako vedoucí školních družin a klubů.

Cílem tohoto vzdělávacího procesu je připravit absolventy jak na přímou práci s dětmi, mládeží či klienty uvedených organizací, tak na zvládnutí metodického vedení těchto organizací. Získané vzdělání jim umožní získávat finanční prostředky na provoz střediska, orientovat se v existujícím právním rámci mimoškolní pedagogiky a vést pracovní týmy. Dalším cílem, který si studijní obor stanovil je, aby absolventi byli schopni garantovat bezpečnost nabízených programů i jejich vhodnost pro zvolenou cílovou skupinu.

Nově má obor i kombinovanou formu studia, která byla akreditována v roce 2010. V tomto roce bylo pro studium kombinované formy oboru vybráno čtyřicet pět studentů.⁴⁷

3.2 Úvodní soustředění

Tento kurz je určen nastupujícím studentům oboru Pedagogika volného času a na jeho pořádání se velkou měrou podílejí studenti z vyšších ročníků téhož zaměření, vždy však pod odborným vedením pedagoga Technické univerzity v Liberci. V následujících podkapitolách bych se ráda zaměřila na aspekty, které realizaci úvodního soustředění předcházejí, jako je stanovení si cílů a volba metodiky, která bude v průběhu kurzu použita.

47 Kpp.tul.cz [online]. 2006 [cit. 2011-06-07]. Pedagogika volného času. Dostupné z WWW: <<http://www.kpp.tul.cz/cs/studium-a-kurzy/60>>.

3.2.1 Cíle programu

Jedním z prvních bodů, které předcházejí samotné realizaci úvodního soustředění je stanovení si cílů, kterých chceme pomocí kurzu dosáhnout. **Mary Hentonová** rozlišuje mezi následujícími kategoriemi cílů⁴⁸:

Skupinové cíle Úvodního soustředění

Kategorie skupinových cílů je zaměřena na potřebu skupiny se integrovat do fungujícího celku. Pro druh akce jakou je Úvodní soustředění by mělo být stanovení těchto cílů zásadní záležitostí. Vyjádření skupinových cílů podle **Činčery**⁴⁹:

- Společné úsilí skupiny zvládnout určitý úkol či téma.
- Posílení schopnosti skupiny samostatně fungovat jako tým.
- Postup skupiny do vyšší fáze skupinové dynamiky.
- Zážitek jedinečnosti ze sdílení cílů a času s blízkými lidmi.

Skupinové cíle byly stanoveny následovně:

C1: Alespoň 90% účastníků na konci USS pojmenuje zarámování celého soustředění.

C2: Účastníci znají ve skupině na konci pobytu jménem 90% spolužáků.

C3: Účastníci získají veškeré informace o studiu, které je budou zajímat.

C4: 95% účastníků uvádí, že USS jim umožnilo seznámit se s některými pedagogy a s kolegy z vyšších ročníků.

Individuální cíle Úvodního soustředění

Tyto cíle lze chápat jako očekávání a přání účastníků nebo organizátorů kurzu. Odvíjí se od individuálních zvláštností jedinců, což jsou charakteristiky, kterými se od sebe jednotlivci liší a které mohou ovlivnit jejich chování, prožívání a učení. Ze strany účastníků Úvodního soustředění to mohou být například možnost seznámení se, užít si zábavu, inspirovat se nebo získat kredity. Pro členy týmu, byly tyto cíle stanoveny následovně:

C5: Lektoři získají zkušenosti s touto specifickou věkovou skupinou.

C6: Zlepšení lektorských dovedností.

Vzhledem k faktu, že tyto cíle se nevztahují k záměrům mé práce, nejsou dále hodnoceny.

Kurikulární cíle Úvodního soustředění

48 ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

49 ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.

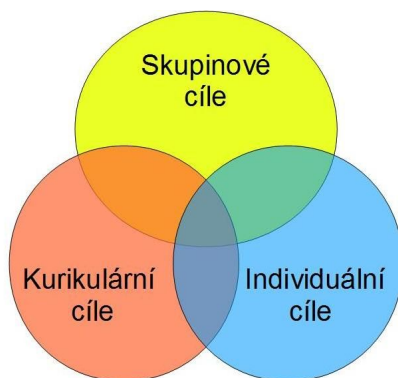
Tyto cíle jsou vyjádřením toho, jakým způsobem a obsahem chtějí organizátoři účastníky akce ovlivnit. Lektoři se zde zaměřují na rozvoj znalostního rozsahu, postojů, hodnot a dovedností účastníků. V těchto cílech se snaží organizátoři vytvořit pro účastníky takové prostředí, ve kterém se budou moci naplno oddat programu. V této kategorii si stanovili organizátoři tyto cíle:

C7: 70% účastníků si projde všemi fázemi dobrodružné vlny s pomocí posloupně jdoucích aktivit.

C8: Účastníci z 80% nevyužijí princip dobrovolnosti.

C9: Alespoň 10 účastníků projeví zájem účastnit se organizace USS v příštím roce.

Poměr mezi jednotlivými kategoriemi cílů může být různý. Pokud však chceme docílit vysoké úrovně projektu, měli bychom do určité míry pracovat s následujícími složkami:

Obrázek 2: Provázanost složek cílů

3.2.2 Metodika

Při přípravách Úvodního soustředění pro Pedagogy volného času na TUL je čerpáno především z metodiky Projektu dobrodružství.⁵⁰ Organizátorům vyhovuje tím, že účastníci mezi sebou vytvoří dohodu o vzájemném respektování. Další z velmi užitečných přístupů této metody je také princip dobrovolnosti, který mohou účastníci využít po celou dobu programu.

3.2.3 Příprava programu

Tvorba programu úvodního soustředění pro obor PVČ je dlouhodobou prací a proto se realizační tým začíná scházet zhruba rok před konáním celé akce, aby měla dostatek času vše řádně naplánovat a připravit. Důležitými faktory při plánování je zohlednění cílové

50 PROUTY, Dick; PANICUCCI, Jane; COLLINSON, Rufus. *Adventure Education : theory and application*. Champaign : Human Kinetics, 2007. 255 s. ISBN 978-0-7360-6179-7.

skupiny, prostředí, kde se bude kurz konat, a času, který máme k dispozici. Proto bych je ráda v následujících podkapitolách přiblížila.

◆ **Charakteristika skupiny**

Absolvování Úvodního soustředění je povinným předmětem oboru PVČ, proto se ho účastní všichni nastupující studenti. Ti jsou doplněni případnými staršími kolegy, kteří kurz nemohli splnit již v prvním ročníku.

Pro zvýšení efektivity práce a splnění cílů Úvodního soustředění je tato zhruba šedesáti členná skupina rozdělena na čtyři podskupiny. Ty bývají tvořeny 14-16 členy a je v nich vždy vyrovnaný počet chlapců, kteří zastupují menšinu tohoto heterogenního kolektivu. S každou ze skupin potom pracují tři instruktoři z řad 2. a 3.ročníků PVČ.

◆ **Prostředí**

Areál čtyřhvězdičkového kempu Sedmihorky se nachází ve velmi klidné zóně Českého Ráje. Vzhledem k velmi vhodným podmínkám, které kemp nabízí, je využíván při pořádání ÚS již několikátým rokem.

Rekreační středisko se nachází asi 30 km od Liberce a 7 km od Turnova, kde je možnost případného dokoupení potřebných pomůcek a jiného chybějícího materiálu. Doprava do Sedmihorek je možná mimo jiné autobusem či vlakem. Vlaková i autobusová zastávka jsou vzdáleny přibližně 1 kilometr od samotného kempu.

V areálu je možné využít velkou a malou klubovnu s veškerým vybavením (promítací plátno, data projektor, hudební aparatura, stoly, židle, bar, žíněnky, lavice), velké množství přilehlých luk, ohniště, pískové hřiště, rybník, dětské hřiště, minigolfové hřiště a kiosky. Účastníci mají také k dispozici společnou kuchyňku s plynovými vařiči a umývacím dřezem.

◆ **Ubytování**

Všichni účastníci kurzu jsou ubytováni ve dvou, tří a čtyřlůžkových chatkách, v jejichž výbavě se nachází elektrické zásuvky, stolek se židlemi, skříň a police. Za menší poplatek je možné zajistit přímotop. Tato možnost je důležitým faktorem, jelikož v měsíci září, kdy se soustředění koná, se lze setkat s chladným počasím. Sprchy jsou od chatek vzdáleny několik desítek metrů. Jejich služby jsou také zpoplatněny.

◆ **Stravování**

Stravování je zajištěno třikrát denně v místní restauraci. Po domluvě s personálem je potom možné mít, pro potřeby účastníků, k dispozici v dopoledních hodinách konvice s čajem a odpoledne šťávu.

◆ **Legenda**

Jedním z prvních úkolů realizačního týmu, který je třeba vyřešit, se stává vymyslet zařazování celého soustředění, které se rok od roku mění. Například v roce 2010 se neslo úvodní soustředění v duchu Expedice Sedmihorky. Pro vtáhnutí účastníků do Expediční atmosféry byly použity různé prostředky a rekvizity, které se mohou objevit již v přihláškách, instrukčním dopise a později i při realizaci akce.

3.2.4 Popis programu

Skladba programu je pilířem úspěšného kurzu, proto organizátoři dbali na vhodné zařazení aktivit s ohledem na prožitkovou vlnu a vývoj skupiny. Vzhledem k omezené délce kurzu na necelé čtyři dny museli organizátoři vynaložit úsilí, aby zvolili co nejvhodnější aktivity.

◆ Den první

První den odpoledne přijíždí účastníci na kurz a seznamují se s prostředím a realizačním týmem. Jelikož v kolektivu panuje převážně nervozita, jsou zařazeny nenáročné aktivity, které pomohou skupině prolomit stud a seznámit se. Účastníci se také dozví základní informace o harmonogramu kurzu, kdy a kde je zajištěno stravování a také o všem co je i není v kempu povoleno. Poté jsou účastníci rozděleni do skupin, ve kterých budou po dobu kurzu pracovat. Jednou z prvních příležitostí jak vyzkoušet týmovou kooperaci je vymyšlení společného názvu a namalování erbu.

◆ Den druhý

Druhý den začíná pro všechny hromadnou rozcvíčkou. Po snídani jsou na řadě týmové aktivity. Základem efektivnější spolupráce je znát jména svých kolegů, proto jsou nejdříve zařazeny aktivity, které účastníkům pomohou snáze si zapamatovat jména svých spolužáků. Poté následuje společné sepsání dohody. Ta obsahuje body, na kterých se účastníci shodnou, že je budou dodržovat po dobu kurzu. Převést je však mohou i do soužití poté. Jakmile dohodu stvrdí poslední účastník svým podpisem pokračuje blok aktivit zaměřených na prohloubení vztahu mezi účastníky. V tomto bloku jsou zařazeny aktivity, které účastníkům umožní dozvědět se více o zájmech a zálibách ostatních v týmu. Když se účastníci poznají více a je již podepsána dohoda o vzájemném respektování můžeme přejít k aktivitám zaměřeným na budování důvěry. Tyto aktivity vyžadují zvýšenou pozornost a je nutné zdůraznit skupině dodržování bezpečnostních zásad.

Odpoledne následuje blok aktivit zaměřených na spolupráci. V prvním bloku jsou zařazeny aktivity s nižším stupněm výzvy. Tyto aktivity nejsou příliš fyzicky náročné a vyžadují, aby mezi sebou jednotlivci komunikovali a dokázali se shodnout na řešení

daných úkolů. V této fázi se také začínají projevovat role, které každý v týmu reprezentuje. V dalším bloku je zařazena jedna náročnější aktivita s vyšším stupněm výzvy. Ta má u účastníků navodit atmosféru velké výzvy, která už vyžaduje jistou důvěru ve skupině a soudružnost.

Večerní program je potom již oddychový. Studenti se dozvědí zadání scének s tematikou školního prostředí, které společně secvičí a zahrají příštího dne po večeři. Poté mají účastníci možnost vyzkoušet a zahrát si rozmanité deskové hry. U každé hry sedí jeden či dva instruktoři, kteří vysvětlí pravidla, případně si mohou zahrát hru se studenty.

◆ Den třetí

Tento den se nese ve znamení velkých výzev. Po snídani a společné rozcvičce jsou studenti rozděleni znovu do svých týmů v průběhu celého dne je čeká absolvování čtyř bloků zaměřených na plnění náročnějších úkolů, který by měli společnými silami zvládnout.

Organizátoři se rozhodli do tohoto dne zařadit aktivity fyzicky i psychicky velmi náročné jako je závod v běhu na 3km nebo slaňování, které prostřídají méně náročné jako seminář osobnostního rozvoje či nízka lana. V době poledního klidu mají studenti možnost dokončit přípravu svých scének.

Po večeři se sejdou účastníci ve společenské místnosti, kde předvedou ostatním sešrané představení. Toto společné dílo celé skupiny je vrcholem jejich týmové spolupráce. Organizátoři poté účastníky vyzvou, aby je následovali na písčnou pláž, která se nachází v areálu kempu, kde se odehraje slavnostní ceremoniál uvedení do studia. Poté se skupina studentů přesune k táborovému ohni, kde následuje volná zábava.

◆ Den čtvrtý

Všichni účastníci začínají den společnou snídání a rozcvičkou. Následuje poslední týmová aktivita nazvaná Pointilismus, kdy účastníci různými částmi svého těla malují společný obraz. Jakmile se všichni účastníci umyjí, čeká je rozloučení ve skupině a poté společné završení. Organizátoři připraví video projekci s fotkami z kurzu, poděkují studentům za aktivitu a účast a popřejí úspěšný start do studia. Zatímco účastníci se loučí a vypravují na cestu domů, pro organizátory nastává čas balení, úklidu a společné reflexe kurzu.

4 Evaluace Úvodního soustředění pro studenty I.ročníku Pedagogiky volného času na Technické univerzitě v Liberci v akademickém roce 2010/2011

Úvod

V praktické části mé bakalářské práce se zabývám evaluací vlivu Úvodního soustředění na skupinu 1.ročníku oboru Pedagogika volného času na Technické univerzitě v Liberci v akademickém roce 2010/2011. Nejdříve stanovuji metodiku a cíle evaluace. Dále popisuji program a změny, ke kterým došlo v jeho průběhu. Poté vyhodnocuji získaný materiál a prezentuji výsledky svého výzkumu.

4.1 Metodika evaluace

Při mé práci jsem si stanovila dvě evaluační otázky (EO), ke kterým jsem během svého výzkumu chtěla získat odpovědi. První otázka je zaměřena na skupinové cíle a jejich naplnění. Ve druhé otázce se potom zaměřuji na zjištění jaký význam přisuzují studenti 1.ročníku PVČ Úvodnímu soustředění pro vývoj vztahů ve své skupině.

V konečné fázi jsem stanovila své evaluační otázky takto:

1. Evaluační otázka:

Do jaké míry program naplnil své skupinové cíle?

2. Evaluační otázka:

Jaký význam studenti 1.ročníku PVČ přisuzují Úvodnímu soustředění pro vývoj vztahů ve skupině?

Pro zodpovězení evaluačních otázek své práce jsem použila prvky kvantitativního i kvalitativního výzkumu. Tyto metodiky jsem zvolila jelikož se domnívám, že jejich spojením nejlépe vyjádřím cíle své práce.

K zodpovězení první evaluační otázky byla použita metoda dotazování po soustředění formou dotazníku, tzv. „post-testu“. Ten zároveň sloužil k ověření naplnění cílů Úvodního soustředění, které si stanovili organizátoři.

V listopadu roku 2010 připravil organizační tým, pro studenty 1.ročníku PVČ, dotazníky s několika otázkami zaměřenými na Úvodní soustředění. Post-test, jak se také

tento dotazník nazývá, byl rozdán k anonymnímu vyplnění mezi účastníky přibližně jeden měsíc po skončení akce.

Dotazování je zaměřeno na naplnění stanovených cílů soustředění. Organizátoři se ptají zejména zda:

- ✧ jsou účastníci schopni pojmenovat zarámování akce,
- ✧ jim bylo poskytnuto dostatečné množství informací o studiu,
- ✧ měli možnost seznámení se s kolegy z vyšších ročníků a pedagogy
- ✧ mají zájem účastnit se na pořádání úvodního soustředění pro další ročníky

Z obavy návratnosti materiálu se organizátoři rozhodli rozdat dotazníky účastníkům kurzu osobně. Po domluvě s doktorem Činčerou, který souhlasil s využitím části jeho výuky pro vyplnění dotazníků účastníky, bylo možné získat data od skupiny dvaceti šesti studentů. Jednalo se o pět chlapců a dvacet jedna dívek, kteří tvoří jednu ze dvou skupin na cvičení v předmětu Úvod do vysokoškolského studia. Tato téměř polovina kolektivu účastníků soustředění posloužila jako vzorek pro vyhodnocení naplnění cílů kurzu. Skutečnost, že data byla získána pouze od poloviny účastníků kurzu, mohla vést ke zkreslení výsledků post-testu.

Dotazování je součástí spíše kvantitativní části evaluace, jelikož data z něj získaná jsou převážně vyjádřena číselně.

Data byla doplněna pozorováním skupiny studentů 1.ročníku PVČ na úvodním soustředění, které prováděli a průběžně vyhodnocovali organizátoři kurzu. Pozorování bylo prováděno již v průběhu kurzu. Cílem pozorování bylo sledovat vývoj komunikace a vztahů ve skupině. Pozorování jsem zaměřila na skupinu účastníků Úvodního soustředění, již jsem byla lektorkou. Sledovala jsem převážně chování jedinců v novém kolektivu a jejich reagování na skupinu. Při společných aktivitách jsem měla možnost sledovat spolupráci a komunikaci celého kolektivu.

Pozorování lze zařadit do kvalitativní části evaluace, jako doplnění části dotazování a rozhovorů.

Pro zodpovězení druhé evaluační otázky jsem se rozhodla získat data pomocí rozhovorů s účastníky Úvodního soustředění z řad studentů 1.ročníku PVČ.

Z hlediska časové náročnosti absolvování rozhovorů se všemi studenty jsem se rozhodla postupovat volbou ohniskové skupiny studentů.

Celkem se kurzu zúčastnilo padesát osm studentů prvního ročníku oboru PVČ. Z tohoto počtu jsem vybrala skupinu dvanácti dotazovaných, čtyři chlapce a osm dívek ve věku 19-

22 let. Vybrala jsem tři účastníky každé ze čtyř skupin, do kterých byli studenti rozděleni na soustředění, protože v každá skupina se mohla vyvíjet jinak a mohlo v ní dojít k rozdílnému vnímání vlivu Úvodního soustředění. Dalším specifickým výběru ohniskové skupiny bylo čerpat informace jak od studentů ubytovaných na kolejích, tak od dojíždějících nebo přímo libereckých občanů, jelikož se domnívám, že studenti ubytovaní na kolejích jsou v užším kontaktu a to může být faktorem ovlivňujícím vývoj skupiny. Polovina respondentů proto byla ubytována na kolejích Harcov, jedna studentka na kolejích Vesec. Druhá polovina se skládala z dojíždějících studentů nebo těch, kteří žijí přímo v Liberci.

Dotazování probíhalo v měsíci lednu a poté v letním semestru 2010, protože mne zajímal průběžný vývoj skupiny. S některými studenty jsem měla možnost se setkat několikrát, proto bylo možné zaznamenávat proces vývoje skupiny a vztahů v ní.

Otázky dotazování jsem zaměřila na průběh kurzu a jeho přínos pro účastníky. Dále jsem v dotazování snažila o získání informací ohledně vývoje skupiny a konfrontace s ní v průběhu prvního ročníku studia na vysoké škole.

4.2 Průběh programu

Práci na programu věnovali organizátoři množství času. Avšak i přes důkladnou připravenost programu nastaly situace, kdy byly testovány jejich schopnosti práce se skupinou a reakce na nejrůznější komplikace, které v průběhu kurzu nastaly došlo také k některým změnám oproti plánovanému harmonogramu. Právě o těchto změnách bych se zmínila v této kapitole.

Pro nepřízeň počasí, která se projevovala neustálým deštěm a chladnem, se organizační tým rozhodl zvolit mokrou variantu programu, která se konala převážně v interiérech autokempu Sedmihorky. Největší nevýhodou této varianty byl nedostatek prostoru pro jednotlivé skupiny při absolvování připravených aktivit.

Dalšími změnami prošel program po rozhovoru s jedním z pedagogů, který měl v programu vymezený blok pro práci se skupinami, vyplynulo, že se na kurz dostavit nemůže. Tuto skutečnost se organizátoři dozvěděli až v průběhu kurzu a i na tento fakt zareagovali zařazením náhradní aktivity.

Z důvodu mokrého počasí nebylo také možné plánované slaňování. Realizační tým se proto rozhodl nahradit jej skupinovou výtvarnou aktivitou, kterou promoklí účastníci uvítali se zájmem.

Při absolvování jedné z náročných aktivit, kterou je běh v týmech, kdy si účastníci mezi sebou přehazují létající talíř, jedna z účastníků zkolabovala a byla odvezena na lékařské

vyšetření do turnovské nemocnice. Zde bylo zjištěno, že studentka byla velmi dehydratovaná a po dvou hodinách mohla být propuštěna. Po zbytek dne organizátoři dbali, aby si zotavovaná odpočinula a netrpěla nedostatkem tekutin. Nutnost dodržování pitného režimu zdůraznili i ostatním účastníkům.

Skladba programu ve své finální a zrealizované podobě vypadala takto:

GRAFICKÁ PODOBA PROGRAMU ÚVODNÍHO SOUSTŘEDĚNÍ PVČ 2011						
Čas:	8:00 – 10:00		10:00 – 12:00		12:00 – 14:00	
Den:						
ÚTERÝ	Přeprava pomůcek		Sraz org.týmu v kempu, spol. oběd			
STŘEDA	Snídaně Společná rozcvička	Seznamovací aktivity ice-breakery, dohoda, deinhibizátory, budování důvěry			Oběd Poled. klid	
ČTVRTEK	Snídaně Společná rozcvička	Příslloví	Výtvarka	Nízká lana	Oběd Poled. klid	
			UFO	BAE		
PÁTEK	Snídaně Společná rozcvička	Pointilismus	Závěrečné rozloučení v týmech Společná reflexe Prezentace fotografií		Úklid pomůcek Reflexe org. týmu Odjezd	
Čas:	14:00 – 16: 00		16:00 – 18:00	18 – 20h	20:00 – 22:00	
Den:						
ÚTERÝ	Příprava pomůcek Vytyčení trasy od vlaku/autobusu do kempu	Příjezd účastníků Registrace Ubytování	Večeře	Vstupní projevy Představení realizačního týmu Výroba vlajek		
STŘEDA	Hry na spolupráci	Hry na spolupráci s nižším a vyšším stupněm výzvy	Večeře	Studentské informace Deskový pajzlík		
ČTVRTEK	Výtvarka	Nízká lana	Večeře	Scénky Ceremoniál Táborák		
	UFO	BAE				
PÁTEK						

Tabulka 2: Grafická podoba realizovaného programu Úvodního soustředění PVČ 2010

4.3 Prezentace výsledků

Již v průběhu sběru dat, bylo možné docházet k průběžným výsledkům. Vyhodnocení mého celkového průzkumu je poté shromážděno v této kapitole. Nejdříve se zmiňuji o pozorování, které probíhalo již na kurzu, ale také v průběhu celého roku, kdy jsem měla

možnost studenty vídat a hovořit s nimi. Následuje vyhodnocení post-testů a celý výzkum završují rozhovory s účastníky Úvodního soustředění.

4.3.1 Pozorování

V průběhu kurzu jsem měla možnost pozorovat jak vzniká ze skupiny lidí, kteří se navzájem neznají, kolektiv, který je schopný společně plnit nejrozmantější úkoly. V této kapitole popisuji průběh Úvodního soustředění, tak jak jsem měla možnost ho sledovat.

První den se účastníci chovali tiše, se zájmem sledovali chování ostatních a jednali s rozmyslem. V průběhu prvního večera si dávali záležet na svém vystupování a opatrně volili své odpovědi na otázky v rozhovorech s ostatními. Rozdělením do čtyř skupin vznikly menší kolektivy. Při plnění prvního společného úkolu, tvorbě erbu a vlajky se začaly projevovat silnější elementy skupiny, které prosazovaly své návrhy hlasitěji než ostatní členové týmu.

Již od prvního dne byly ve skupině viditelné rozdíly mezi těmi studenty, kteří nemají žádné zkušenosti a kteří již praxi s vedením aktivit mají. Jednalo se především o dvě účastnice, které téměř všechny aktivity znaly, ale vždy nechaly prostor skupině, aby aktivita v klidu proběhla a nevstupovaly do ní.

U dvou studentek jiné národnosti se projevila jazyková bariéra. Ani zde však nevznikl žádný problém, lektori uzpůsobili svůj projev jazykovým schopnostem dotyčných dívek a také skupina zareagovala trpělivě.

Následující den bylo možné sledovat jak se ve skupinách v průběhu seznamovacích aktivit prolamují ledy. Sepsání společné dohody dalo příležitost každému, aby se vyjádřil k pravidlům, které budeme společně dodržovat. V odpoledním bloku následovaly aktivity na budování důvěry v týmu, kdy bylo ze vzájemného chování a komunikace mezi studenty patrné, že dbají na bezpečí ostatních a uvědomují si zodpovědnost za ně. Příkladem může být aktivita Vlášek, kdy jeden student před sebou vede další dva, kteří mají zavázané oči a o směru jízdy se domlouvají pouze pomocí určených neverbálních signálů. Z reflexe těchto aktivit vyplynulo, že většina studentů ze skupiny se nerada svěřuje do rukou druhým osobám.

Třetí den byl pro skupinu nejnáročnější jak po fyzické tak po psychické stránce. Mnozí studenti byli unavení a negativní vliv na atmosféru ve skupině jsem přikládala chladnému a deštivému počasí. I přesto byli schopni společnými silami zvládnout nejsložitější aktivity celého pobytu, kterými byl skupinový závod v běhu na dva kilometry s létajícím talířem. Principu dobrovolnosti využili pouze dvě studentky a to ze zdravotních důvodů. Jedna

ze studentek se kvůli hospitalizaci v Turnovské nemocnici neúčastnila odpoledního programu. Zbytek účastníků prošel bez problémů všemi fázemi prožitkové vlny.

Vrcholným společným dílem skupin na kurzu byly scénky, které si jednotlivé týmy připravily a předvedly ostatním. Pro zvládnutí vystoupení před publikem je nutná jistá dávka spolupráce a důvěry ve skupinu a její činy. Na studentech byla patrná radost ze společného díla a možnosti předvedení jej ostatním. Atmosféra byla velmi radostná a uvolněná. Zcela jinak se potom studenti chovali při slavnostním ceremoniálu přivítání do studia. Při pohledu na studenty bylo patrné očekávání a euforie z atmosféry, která celý ceremoniál provázela.

Čtvrtý den se účastníci chovali hlučně, bez problémů se oslovovali jmény jak ve skupinách, tak mimo ně. Při závěrečné reflexi poté studenti v týmech bez komplikací dokázali pojmenovat záramování celého kurzu.

Vzhledem k faktu, že jsem byla lektorem jedné ze skupin, neměla jsem příležitost hodnotit vývoj v dalších týmech. Z konzultací s ostatními lektory, které probíhaly každý večer, však bylo patrné, že průběh vývoje jednotlivých skupin byl u ostatních obdobný.

4.3.2 Post-test

V této kapitole prezentuji výsledky post-testu, který vyplnilo dvacet šest účastníků kurzu. Ti posloužili jako ohnisková skupina pro naplnění cílů Úvodního soustředění. Post-test byl zaměřen především na zkoumání naplnění cílů skupinových a kurikulárních.

Jelikož jsem byla součástí realizačního týmu, podílela jsem se také na sestavení dotazníku a jeho následném vyhodnocení, i přesto se mé názory na naplnění cílů Úvodního soustředění v některých případech liší.

Nejdříve přikládám tabulku, která odhaluje naplnění stanovených cílů Úvodního soustředění. K vyhodnocení jednotlivých cílů byl využit jak materiál získaný z post-testu, tak pozorování, které probíhalo přímo na kurzu a do kterého se zapojili všichni organizátoři. Některé cíle byly popsány již v kapitole 4.4.1, další budou rozebrány v následujícím vyhodnocení Post-testu. Červená barva značí nenaplněné cíle.

číslo	Cíl	Naplnění
C1	Alespoň 90% účastníků na konci USS pojmenuje záramování.	100%
C2	Účastníci znají ve skupině na konci pobytu jménem 90% spolužáků.	90%
C3	Více jak 90% účastníků získá veškeré informace o studiu, které je budou zajímat.	88%
C4	95% účastníků uvádí, že USS jim umožnilo seznámit se s některými pedagogy a s kolegy z vyšších ročníků.	75%

C7	70% účastníků si projde všemi fázemi dobrodružné vlny s pomocí posilovačů jdoucích aktivit.	98%
C8	Účastníci z 80% nevyužijí princip dobrovolnosti.	95%
C9	Alespoň 10 (17%) účastníků projeví zájem účastnit se organizace USS v příštím roce.	34%

Tabulka 3: Vyhodnocení naplnění cílů Úvodního soustředění pro PVČ 2010

C1: Alespoň 90% účastníků na konci USS pojmenuje záramování.

V post-testu bylo dokázáno, že záramování celého soustředění dokáže pojmenovat dvanáct respondentů z celkového počtu dvaceti šesti dotazovaných. Důvodem může být nejasná formulace otázky („*Jaké téma provázelo celé Úvodní soustředění?*“), protože část respondentů spíše reagovala na zaměření kurzu a na otázku odpovídali slovy: *týmová práce, seznámení atd.* Ovšem přímo na soustředění bylo téma v rozhovorech definováno od všech účastníků, proto považují organizátoři cíl jako splněný.

Já se domnívám, že k naplnění tohoto cíle nedošlo. Je evidentní, že někteří studenti si všimli snahy organizátorů o jednotné záramování soustředění, které se neslo v duchu společné Expedice Sedmihorky 2010. U většiny dotazovaných však vyvolá kurz spíše vzpomínky na společnou spolupráci a seznámení. To je jistě také přínosem, avšak není to odpověď, jakou organizátoři u této otázky žádají.

C3: Více jak 90% účastníků získá veškeré informace o studiu, které je budou zajímat.

Z dvaceti šesti respondentů pouze tři odpověděli, že informace o studiu nebyly dostačující. I přesto tento cíl nebyl naplněn, zbylí účastníci tvoří 88%. V průběhu rozhovorů se o nejasnosti poskytnutých informací o studiu zmiňují i dotazovaní. Informace o tom, kde je na kolejích jaká putyka či zastávka autobusu jsou jistě zajímavé, ale mnohem důležitější je pro studenty poskytnutí informací o studiu, rozdílech mezi zkouškami a zápočty, či e-mailová netiketa. Příště by organizátoři měli dbát více na aktualizaci dat a spolupráci se studijním oddělením.

C4: 95% účastníků uvádí, že USS jim umožnilo seznámit se s některými pedagogy a s kolegy z vyšších ročníků.

Z výsledků není jasné, zdali byl cíl splněn, či nikoliv. Téměř všichni respondenti uvádějí, že díky kurzu se seznámili s kolegy a zároveň podotýkají, že s pedagogy se nesetkali. Zmiňují pouze pana Činčeru. Příště by bylo vhodné otázky rozdělit pro větší přehlednost získaných výsledků.

C9: Alespoň 10 účastníků projeví zájem účastnit se organizace USS v příštím roce.

V evaluaci projevilo dvacet účastníků zájem o účast při realizaci dalšího Úvodního soustředění. Tento cíl byl splněn.

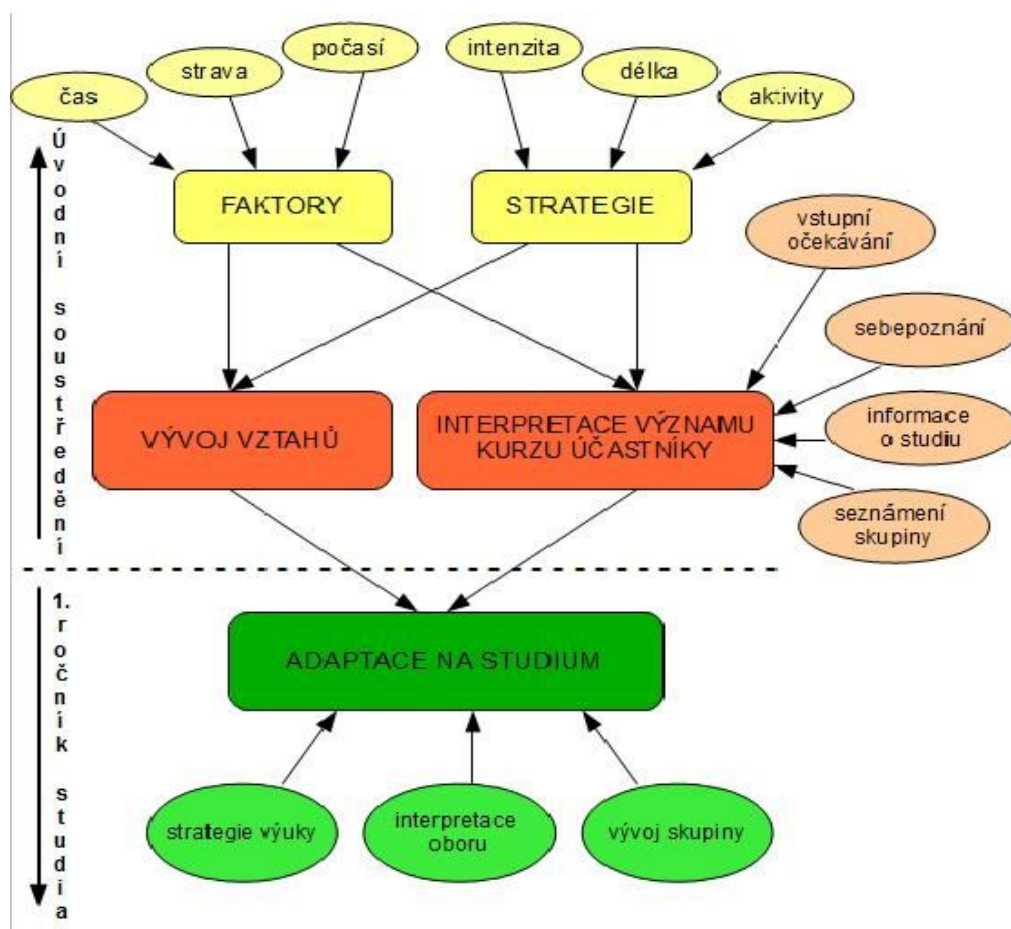
Celkový přehled odpovědí Post-testu přikládám v příloze 7.2.

4.3.3 Rozhovory

Rozhovory se studenty byly rozsáhlejšího charakteru, proto nejsou vloženy do práce celé, využila jsem z nich pouze podstatný materiál pro svůj výzkum. V následující kapitole popisují výsledky, ke kterým jsem dospěla po jejich vyhodnocení.

Vyhodnocování rozhovorů probíhalo jejich analyzováním a následným kódováním získaných dat. Získané informace jsem rozčlenila do kategorií, které tvoří schéma obrázku.

Pro přehlednost předkládám nejdříve obrázkové schéma, které znázorňuje jak, dle mého výzkumu, Úvodní soustředění ovlivňuje adaptaci studentů na nové prostředí a studium. Poté vysvětluji a popisuji jednotlivé části schéma spolu s ukázkami výpovědí, kterých se mi dostalo v průběhu rozhovorů. Pro autentičnost pořizovaného materiálu jsou tyto ukázky přepsány doslovně. Příklad transkripce rozhovoru přikládám v příloze 7.3.

Obrázek 3: Faktory ovlivňující adaptaci studentů

Úvodní soustředění

◆ Faktory

Ačkoliv byl organizační tým řádně připraven, některé faktory, jakými jsou například počasí či kvalita stravování, ovlivnit nemohl. Avšak tyto a faktory jsou úzce spjaty s vývojem vztahů ve skupině a jejich vliv se promítne také v osobních zkušenostech účastníků. Sami se v rozhovorech zmiňují o faktorech takto:

Počasí:

„Já sebou sice měl dvoje boty, preventivně, ale to bylo hned všechno mokrá! A pak ty čvachtanice kolem těch chatiček no to bylo taky drsný.“

„Nerad vzpomínám na déšť.“

Strava:

„No první negativní vzpomínka patří počasí a druhá stravování, který bylo tak jako polní, až vojenský ...“

Čas:

„Toho času, abych poznala někoho jinýho, tam bylo celkem málo.“

„Za tři dny nejde poznat všechny lidi.“

Z ukázek je patrné, že faktory, které nejvíce ovlivnili jejich prožitek z Úvodního soustředění patří nepřízeň počasí, stravování, které bylo chuťově nevyvážené a nedostatek času na poznání celé skupiny.

◆ Strategie

Aby se účastníci kurzu stali skupinou schopnou spolupracovat bylo nutné zvolit strategie, řízené ověřenými metodikami, které účastníkům postupně umožňovali rozvíjet své kooperační schopnosti a pracovat jako celek, ne jednotlivě. Reakce na použité strategie, lze vyčíst z následujících úryvků.

Intenzita:

„Občas jsem se vztekala, že ten program byl dlouho a hodně do večera, že už toho bylo hodně.“

„Bylo to dlouhý a pak už jsem občas byla i utahaná, ale stálo to za to!“

Délka:

„Na začátku jsme se vůbec neznali a nevěděli, co od toho druhýho čekat, ale postupně i podle těch aktivit se ta důvěra a spolupráce rozšiřovala.“

„Ty tři dny mi přišli tak akorát.“

Aktivita:

„Libilo se mi že v té naší skupince jsme měli příležitost poznat silný i slabý stránky jednotlivců.“

„..., když jsme hráli toho pavouka, tak jsme museli spoléhat na ty ostatní lidi, který tě drželi, zdvihali, toho jsem se bála, ale zvládli jsme to!“

Zvolenou intenzitu popisují účastníci spíše jako náročnou, avšak vzhledem k ne příliš velké časové dotaci kurzu se organizátoři snažili využít co nejvíce společně stráveného času pro práci se skupinami. Další strategií, o které se studenti zmiňují je volba aktivit, které napomáhaly k vývoji skupiny.

◆ Vývoj vztahů na kurzu

Použité strategie a faktory, které ovlivnili průběh soustředění, měli vliv jak na vývoj skupiny, tak na rozvoj osobních zkušeností účastníků. V následujících úryvcích jsou patrné známky zaznamenání vývoje skupiny účastníky. Vývoj vztahů lze vyčíst například z těchto částí rozhovorů:

Vývoj vztahů:

„Někteří byli takoví pozorovatelé, že ten první den se moc nevyjadřovali, ale potom ke konci začali víc mluvit a sdělovat i názor, kterej se ostatním nelíbil.“

„... některý měli právě problém důvěřovat ostatním a dát jim tu důvěru a i na těch hrách, který jsme dělali, jak to bylo na důvěru, tak to bylo na začátku vidět, že prostě se boje a že maj strach. A během těch pár dní co jsme tam byli, tak nakonec si důvěřovali všichni a neměli jsme s tím už problém, takže vývoj jsem určitě zaznamenal.“

„... všichni jsme si rozuměli a jako tým jsme spolupracovali perfektně.“

„Třetí den už jsme byli kamarádi a znali jsme se, to bylo takový příjemný i ta spolupráce byla lepší.“

Tito účastníci zaznamenávají vývoj komunikace ve skupině a vývoj vztahů, které postupně vedly k výměnám názorů a společné kooperaci, kterou si někteří dotazovaní dovoluují označit dokonce za perfektní.

◆ Interpretace významu kurzu účastníky

Účast na Úvodním soustředění má vliv také na osobní přínos pro jednotlivce. Každý účastník jel na kurz s nějakým očekáváním, na konci kurzu jsem se na tuto otázku účastníků zeptala. Ukázku odpovědí, kterých se mi dostalo přikládám zde, zbylé odpovědi tvoří přílohy 7.4. Při dotazování účastníci interpretují především možnost hlubšího sebezpoznání, seznámení se se skupinou spolužáků a v neposlední řadě získání informací o nastávajícím studiu.

Vstupní očekávání:

„Nové seznámení se super lidma. Zábavu, hry a nové zážitky a zkušenosti.“

„Očekával jsem především seznámení a stmelení všech dílků naší nové skládačky. Dále jsem očekával nějaké bližší info ohledně studia a poznání lidí se zkušenosti z TUL.“

„Očekávala jsem náročnost, spoustu nových her, poznání spoustu přátel.“

Očekávání všech účastníků se v mnohém neliší. Většina se těší na poznání nového kolektivu, získání informací o studiu a osvojení si nových aktivit.

Sebepoznání, osobní přínos:

„Poznala jsem tam spoustu aktivit ..., když si člověk takhle jednou tu aktivitu zažije na vlastní kůži, tak si jí třeba já pamatuju mnohem líp.“

„Ta aktivita na důvěru, s tím chytáním, to ve mne zanechalo hluboký ty ... pocity.“

„... jako když vidíš ty ostatní jak do toho jdou, tak si říkáš: „No, tak je to výzva, nebudu dělat planý závěry, zkusím to! Tak teď vím, co mi sedne a co opravdu není můj šálek čaje.“

„Organizuju vlastní tábory a úvodko mi hrozně pomohlo jako inspirace na nové hry, nový pojetí, jak se to dá udělat ...“

Snad každý respondent se při otázce, co mu přineslo Úvodní soustředění nového, rozpovídal. Nejčastěji respondenti vnímali svůj ostych před neznámými lidmi a možnost hlubšího poznání sama sebe v průběhu náročnějších aktivit, jakými byl běh na 2 km, nebo nízká lana. Dále vidí velký přínos v poznání a vyzkoušení si nových zajímavých aktivit.

Informace o studiu:

„... je to fakt přínos, člověk zjistí co bude v budoucnu dělat, přitom si užije srandu a seznámí se s lidma, který bude celý tři roky potřebovat“

„Budou se mi hodit ty hry ... určitě to souvisí s tou dynamikou skupiny, ale to ještě pořádně neznám.“

„V první řadě zážitek, pak nějaký ty informace o PVC a o vysokoškolském studiu, seznámení se s vyššíma ročníkama a seznámení celkově.“

„Info o studiu, co kde najdu a další ... to bylo supr, jen jsme potom stejně zjistili, že máme to Spáčko a nikdo nevěděl co to je a kde si to máme zjistit, to tam chybělo.“

Nedostatečné množství informací o studiu rozebírám již ve vyhodnocování post-testu. Zde je z citací patrné, že data o studiu poskytnutá na Úvodním soustředění opravdu nebyla dostatečná a budoucí pořadatelé by se na tuto složku soustředění měli více zaměřit.

Seznámení skupiny:

„Poznal jsem aspoň část třídy, což mi hodně pomohlo v tom jak dál studovat“

„A to si myslím, že Sedmihorky umožnili spoustě lidem, že se jako otevřeli, že třeba tady v té škole potom už to bylo vidět, že už to tu nebylo takový nucený, že už jsme se trochu znali, už jsme měli trochu představu, jaké to tu bude a ty vztahy byly už malinko propojený a malinko oživený, nebylo to takový, jdu do neznámého prostředí, šedesát lidí, nikoho neznám, bojím se!“

Tito respondenti uvádí, že Úvodní soustředění jim umožnilo poznat aspoň část třídy, což jim ulehčilo začátek studia.

První ročník – adaptace na studium

Všechny výše zmíněné okolnosti postupně pomáhaly překonávat účastníkům komunikační bariéry a vytvářet ve skupině přátelské klima. V rozhovorech jsem se potom snažila zaměřit dotazování na vývoj skupiny po úvodním soustředění a adaptaci studentů na vysokoškolské studium, které spolu úzce souvisí.

V průběhu studia studenti v rámci některých předmětů pracují ve skupinách. Z vyhodnocení rozhovorů, lze vyčíst, že studenti se na Úvodním soustředění měli možnost seznámit, ale tyto vazby jsou pouze odrazovým můstkem pro hlubší poznání, které následuje až v průběhu studia.

◆ Strategie výuky

Studenti velmi často v rozhovorech popisovali své zkušenosti s prací ve skupinách, která je pro tento obor jednou ze stěžejních dovedností. Strategie týmové práce při výuce se prokázala jako silný faktor ovlivňující adaptaci na studium a především vztahy ve skupině. Sami účastníci popisují strategie výuky takto:

„Jako pomohlo mi to v tom poznat ten kolektiv těch lidí, aspoň takhle, ovšem v některých lidech se tam člověk během studia dost zklamal. Pak se prostě zjistí, že někteří lidé spolupracují víc, některý míň, některý třeba vůbec. Obzvláště je to vidět na UVS (předmět Úvod do vysokoškolského studia, pozn. autorky), v akčních týmech, kdy prostě třeba můj tým dopadl tak, že se rozpadl a všechno jsem nakonec dělal já, o poslední dvě práce se nikdo jiný nestaral. Takže teď vím, na který lidi se příště případně obrátit se kterejma spolupracovat a se kterejma radši ne. To třeba ve srovnání s Úvodním soustředěním mě trochu zamrzelo, protože tam ty lidi byli fajn.“

Účastník popisuje své zklamání se v některých spolužácích, které měl možnost poznat na kurzu. Zároveň se vyjadřuje k neplnohodnotné spolupráci v týmech vytvořených při výuce.

„Jako je vidět, že někdo tady v té škole jede hodně sám za sebe, nebo dělají, že neslyšej a pak jsou tady lidi, za kterejma můžu jít a vim, že mi poraděj, naslechnou, že si pomáháme mezi sebou.“

Další z příkladů strategie ve výuce uvádí tento dotazovaný. Popisuje negativní přístup některých studentů ke kooperaci s ostatními, zároveň však dodává, že ve skupině jsou kolegové, kteří dokáží naslouchat a pomoci.

„Tak hlavně ve škole je to formálnější než tam, tam to byly většinou hry nebo takový aktivity, teď je to spíš spolupráce ohledně učení. Já si myslím že dobrý no. Možná i lepší,

jak se to vezme z jakýho pohledu, právě ten čas tam udělá strašně moc, protože čím víc se ti lidi znaj, tím líp vědí, co od sebe můžou čekat, takže i ta spolupráce teďkon je docela fajn. Na různých předmětech, seminárákách, tahákách a takový ty věci. Jo, je to dobrá spolupráce.“

Tento účastník kurzu uvádí, že oproti úvodnímu soustředění je spolupráce ve skupině ve škole spíše formálnější. Studenti spolupracují především na přípravách do výuky. Dále popisuje faktor času, jako důležitou složku vývoje vztahů ve skupině, čím důvěrněji se lidé ve skupině znají tím lépe vědí co od druhých ve spolupráci čekat a s jako nesnází se na koho obrátit.

◆ Interpretace oboru studenty

Z výpovědí vyplývají také informace ohledně naplnění představ studentů o studiu, se kterým byli na Úvodním soustředění seznámeni. Jejich názory v průběhu prvního ročníku jsou následovné:

„Některý přednášky jsou nudný, ale to je ten prvak, že máš ty základy, ale některý předměty příští rok budeme mít určitě i zábavný, třeba tu prožitkovku a na praxi.“

Dotazovaná hodnotí dosavadní zkušenosti se studiem spíše jako teoretické a ne příliš záživné. Těší se však na další ročník, kdy jsou pro ni ve studijních plánech atraktivní předměty a také bude mít možnost vyzkoušet si své znalosti v praxi.

„Bála jsem se, že mě to přestane bavit, to je můj vysněnej obor, dávala jsem si pět přihlášek, ale nejvíc jsem chtěla fakt semka a když se mi to povedlo, byla jsem fakt šťastná, tak doufám, že to dodělám.“

Tato dotazovaná si váží studia tohoto oboru a je ráda, že se jí dostalo příležitosti zde studovat. Takové nadšení a zápal jsem pozorovala pouze u této dotazované.

„PVČ je založený na práci s lidma a se skupinama, ta skupinová dynamika tam nějak funguje.“

Velmi mne zaujal výrok tohoto dotazovaného, který si v průběhu prvního ročníku zaznamenal ve výuce rysy práce s lidmi a dokonce i skupinové dynamiky, což je učivem druhého ročníku.

◆ Vývoj skupiny v průběhu prvního ročníku

Vývoj skupiny a konfrontace s ní jsou účastníky popisovány jako nejvýznamnější činitele ovlivňující jejich adaptaci na studium. Z následujících ukázek je patrný vývoj skupiny i konfrontace s ní v průběhu celého prvního ročníku.

Kolektiv se v průběhu zimního semestru rozčlenil. Dotazovaní popisují, že na vině je především rozdílnost zájmů, jak studijních tak volnočasových a další faktory, kterými jsou

pobyt na kolejích, rozdílné časy cvičení nebo charakter osobností. V rozhovorech sami dotazovaní popisují vývoj skupiny takto:

„... rozdělili jsme se na skupinky, ne na malinky, ale na skupinky...No takhle my se ani de fakto nevidáme všichni, na přednáškách když se člověk vidí s ostatními, tak sice jsou všichni, ale nebaví se spolu, spíš je to rozdělený na ty dvě velké skupiny na cvičení, který relativně spolupracují, ale celý kolektiv, z mého hlediska moc ne.“

Účastník popisuje rozdělení skupiny na menší díly a spolupráci především skupin na cvičení, ne celého kolektivu.

„No vždycky tam jsou takový ty tábořiště, kde jsou zaměřené, já nevím, takový ty krásky, pak tam jsou takový ty chytrý, špti, pak takový ty flákači a takhle, prostě tak nějak se to vždycky rozdělí, ale myslím, že spolu, že když vždycky někdo něco potřebuje, tak se to prostě tak něk udělá.“

Dotazovaná uvádí příklady rozčlenění do skupin, podle charakterů a vizuálního vnímání ostatních. Zároveň však dodává, že spolupráce ve skupinkách i mimo ně, probíhá bez problémově a pokud je nutné řešit některé záležitosti společně, jsou toho schopni.

„No to je daný třeba i tím kdo je na intru, a kdo dojíždí. Tak to je jasný, že k sobě mají blíž ty co bydlej na tom intru teda na těch kolejích. To myslím hraje velkou roli. Na těch kolejích to mají k sobě přeci jenom blíž. Protože na těch přednáškách ... to je bum sem, bum ven, to je takový přelidněný, tak to se nestihneš bavit se všema, takže spíš na ty dvě skupinky na cvika.“

Tento respondent přikládá významnou roli tomu, zda jsou studenti ubytováni na kolejích nebo zda dojíždějí. Studenti ubytovaní na kolejích jsou spolu v užším kontaktu a mohou si předávat informace a studijní materiály jednodušeji než ostatní studenti. Dalším aspektem vývoje vztahů vidí rozčlenění do skupin na cvičení, které spolupracují více, než celkový kolektiv.

V rozhovorech, které jsem pořídila ke konci zimního semestru, studentky velmi živelně popisují, jakým směrem se vztahy v kolektivu ubírají. Studenti spolu tráví více času, poznávají se blíže a začíná docházet ke vzájemným konfliktům.

„Jako ta parta myslím, že s těma lidma se dokážu bavit, skoro se všema, ale pak tam jsou, řekla bych, já nevím, možná i tím, že je to plná třída holek, tak tam je taková ta klasická drbárna a už se to začíná pomalu kazit, no, že se hádáme kvůli kravinám.“

Dotazovaná uvádí jako možný faktor začínajících konfliktů ve třídě množství dívek, které jednoznačně převyšuje počet chlapců a s tím spojené vzájemné pomlouvání a rozeprě

kvůli nepodstatným věcem. Ještě živelněji popisuje vztahy v tomto období další dotazovaná.

„Tak s úvodkem to už nemá nic společného, teďka se baví každé s každým, se pomlouváme, drbeme, každé víme na každého všechno, chrápeme mezi sebou, tady na kolejích je to fajn! (Patrné rozhořčení a ironie dotazované, pozn. autorky.) Sdílíme spoustu informací, pokud nechceš, aby tě někdo někde pomluvil, tak radši nic neříkej. Jako fakt jsem šťastná, že je ve třídě tolik holek a že se navzájem mezi sebou drbou a pomlouvaj.“

Respondentka je zde evidentně rozhořčena nad vztahy, které ve třídě panují a také vidí vliv na vývoji skupiny ve velkém množství dívek v kolektivu.

Z dat pořízených v průběhu letního semestru popisují studenti situaci ve skupině poněkud jinak. Z rozhovorů s některými již dotazovanými, kteří se vyjadřovali ke stavu ve třídě v lednu rozhořčeně, bylo nyní znát, že se situace změnila. Vztahy ve třídě se uklidnily. Kolektiv společně vychází, ale vytvořili se skupinky, které spolupracují na základě společných zájmů a bližšího charakteru osob.

„Taková ta počáteční krize se přenesla a teď už je to snad dobrý.“

„No jo, už je to v pohodě (o vztazích ve skupině, pozn. autorky), těch lidí, co mě prostě štvály už si nevšímám a spolupracuju s lidma, na který se můžu spolehnout.“

Dotazované interpretují rozvoj vztahů ve skupině, kdy konflikty ustoupily vzájemné spolupráci.

„Třeba čtyři holčiny co jsem s nima byla na kurzu ze třídy, tak ty jsou ve skupinách pořád spolu, na všechno spolu, to já bych ani nechtěla, protože si myslím, že čím víc názorů jinejch jako, tak se od těch lidí taky učím, oni vědí něco já vim něco..a ty názory a pohledy se mění, než když jsem pořád v jedné skupině s těma samejma lidma, to by mě nebavilo.“

Z tohoto úryvku je patrný různý postoj ke spolupráci ve skupině. Někteří členové se, podle dotazované, stále drží lidí, které stihli poznat. Jiní rádi poznávají další členy skupiny. Vědí, že mají skupině co nabídnout a zároveň se od ostatních členů mají co nového naučit.

„Pracovat v různých skupinách je pokaždý takový jiný, živý. A je fakt, že v každý tý skupině má člověk jiný postavení.“

Zde se respondent zmiňuje o postavení ve skupinách, které je proměnné. Lze tedy usuzovat, že skupina se stále ještě vyvíjí a každý v ní hledá své postavení.

Poměrům ve třídě nejspíš také prospělo odloučení v podobě letních prázdnin, kdy se nevidali. Někteří dotazovaní absolvovali o prázdninách Kurz globální výchovy, který patří

mezi jeden z volitelných pro obor PVČ. Tomuto kurzu dotazovaní přikládali velký význam. Spolu s kolegy, se kterými kurz absolvovali, mají nyní hlubší pouto než s ostatními z oboru.

„Kurz globální výchovy byl supr, že se nás tam sešlo docela dost z oboru a užili jsme si to.“

„Ted’ ve škole si s nima mám víc co říct, prostě máme ted’ společný zážitky, jako že se tam toho stalo dost.“

Většinu kapacity kurzu tvořil právě kolektiv této třídy. Domluvení se na společném absolvování tohoto předmětu a získání společných zážitků, lze také považovat za určitý vývoj v části skupiny, ne však v celém kolektivu.

Dotazovaní popisují také společné mimoškolní aktivity, kterými je například účast ve studentské sportovní lize. Společně se scházejí nejen při studijních příležitostech. Pořádají srazy oboru PVČ, kde se schází studenti všech ročníků. Vyměňují si zde informace a společně se baví. Takové akce velmi posilují motivaci studentů ke studiu, tím že mají možnost popovídat si s kolegy z vyšších ročníků a vidět, jaké možnosti se jim v průběhu dalšího studia a praxí nabízí. Nejrozšířenějším prvkem mimoškolní komunikace je potom sociální síť, díky níž jsou v neustálém kontaktu.

Komunikace:

„... taky máme tu skupinu na facebooku, kde někdo něco napíše a během dvou minut má odpověď.“

„Hned na úvodku někdo založil skupinu na facebooku a to je fakt super, díky tomu pořád vím, co se kde děje a když něco potřebuju, tak tam napíšu a hned mám odpověď.“

Studenti se nejčastěji zmiňovali právě o facebooku. Tuto skupinu si založili již na Úvodním soustředění a díky ní se jim v případě potřeby dostane rychlých odpovědí na otázky.

Volnočasové aktivity:

„Tak když máme mezi přednáškama, tak s holkama zajdeme třeba na kafe, nebo na oběd, to je fajn.“

„No, mimo školu se setkáváme docela často, ale dá se říct, že většinu času pracujeme právě na školních věcech.“

Dotazované uvádí, že se s kolegy z oboru tráví společný čas i mimo školu, avšak i zde se věnují práci a konzultacím školních záležitostí.

„Hrajeme harcovku, kluci jsou fakt dobrý a po zápase dycky někam zajdeme a probereme to.“

Účast ve školní lize je pro studenty PVČ již tradiční záležitostí a zapojení se prvních ročníků jak do hry tak do podpory týmu z hlediště je vždy vítáno. Společný rozbor zápasu po turnaji patří také mezi zavedené rituály.

„No od začátku roku už byly asi tři srazy, to je furt, pronajmeme si společenku a sejde se docela dost lidí, přijedou i z města, ne jen Harcováci.“

Četnost srazů, tedy chuť scházet se společně s kolektivem třídy a ostatních studentů oboru, je také znamením, že skupina má zájem utužovat vzájemné vztahy a vyměňovat si informace i mimo školní prostředí.

4.4 Diskuse

Z rozhovorů, pozorování a testování skupiny lze předpokládat, že Úvodní soustředění napomohlo vývoji vztahů ve skupině. Poskytlo studentům informace o studiu, možnostech ubytování, stravování a přepravy. Zároveň měli studenti možnost seznámit se s kolektivem spolužáků a poznat blíže, pomocí rozdělení do menších skupinek, aspoň část své třídy. Zařazením aktivit odpovídajícím potřebám skupiny došlo k vzájemnému poznání, rozvoji důvěry a navázání spolupráce ve skupině. Z kurzu si odváželi studenti nové zážitky, informace o studiu, které je čeká, a kontakty na spolužáky i kolegy z vyšších ročníků.

Vzhledem k navázání těchto kontaktů studenti popisují, že vstup do nového prostředí akademické obce pro ně přestal být stresově náročnou událostí. V průběhu zimního semestru se vztahy ve třídě měnily a vyvíjely. Studenti uvedli, že náhodné rozdělení do pracovních skupin není vhodné a docházelo k prvním zklamáním se v některých členech kolektivu. Nároky studia a první zkouškové období vztahy ve třídě ještě více vyostřily. Začaly se projevovat charaktery jednotlivých členů skupiny a tím docházelo ke vzájemným konfliktům a neshodám v kolektivu.

V průběhu letního semestru studenti popisují stav ve třídě lépe. Atmosféra byla uvolněnější a role studentů se začínaly vyjasňovat. Studenti vytvořili v rámci kolektivu menší podskupiny, které jsou vzájemně propojené některými členy dalších skupin. Ke konci semestru jsou již studenti schopni společně pracovat na seminárních pracích. Nikdo z dotazovaných si již nestěžoval na komplikace při práci nebo výběru skupiny. Odloučení v podobě letních prázdnin kolektiv, jak je patrné z rozhovorů, neohrozilo. Dotazovaní se do školy těšili především na nové předměty a spolužáky. V této době bylo dotazování ukončeno.

Z chování skupiny je patrné, že si prošla fází Formování. Znatelné byly fáze Bouření a Normování. Vzhledem k pauze v podobě letních prázdnin je možné, že skupina na začátku roku bude znovu procházet některou z fází vývoje dle teorie Bruce W. Turkmana. Kolektiv

se tedy stále vyvíjí a vzhledem k náročnosti studia může konečná fáze nastat pro mnohé studenty v jiný čas. Někteří studenti nedokončí první ročník. Příčinou může být nesplnění vnitřního řádu TUL, nebo jiný osobní důvod.

Proto jsem se, vzhledem k neměřitelnosti získaných dat, rozhodla rozšířit evaluaci o tabulku, která by přehledně poskytla záznamy o předčasném ukončení studia studentů oboru PVČ, tak dalších bakalářských oborů FP TUL. Domnívám se totiž, že pokud byli studenti na Úvodním soustředění a v průběhu prvního ročníku dobře motivováni ke studiu a tvoří kolektiv schopný spolupráce i výměny hodnotných informací, nemělo by u nich docházet ve větší míře k předčasnému ukončení studia.

Mým cílem bylo zjistit, jak si stojí obor PVČ vůči ostatním oborům FP TUL v počtu studentů, kteří sami studium ukončili, nebo jim bylo z důvodů nesplnění podmínek vnitřního řádu TUL ukončeno.

Vzhledem k nedostupnosti těchto dat, jsem oslovila děkanát FP, který mne odkázal na své Studijní oddělení. Z dat získaných za pomoci pracovníků Studijního oddělení FP TUL⁵¹ jsem sestavila tabulku předčasného ukončení studia prvních ročníků vybraných oborů, u kterých se domnívám, že po jejich absolvování by měli studenti znát vývoj skupinové dynamiky a být schopni práce se skupinami. Jednalo se o prezenční i kombinované formy studia oborů TV a sport, Sportovní management, Učitelství pro 1. stupeň, PVČ, Speciální pedagogika pro vychovatele, Speciální pedagogika předškolního věku, Sociální pracovník a Peritenciární péče.

Pro hodnotné porovnání by bylo potřebné znát data ze všech bakalářských oborů této fakulty, kterých je celkem šedesát tři. Vzhledem k tomuto počtu jsem se rozhodla vybrat právě vzorek výše popsaných oborů.

PREZENČNÍ FORMA STUDIA				
OBOR	GARANT	počet přijatých studentů	počet na konci 1. ročníku	úmrtnost studentů v %
TV a sport	doc. PhDr. Soňa Jandová, Ph.D.	80	38	53%
Sportovní management	doc. PaedDr. Aleš Suchomel, Ph.D.	74	49	31%
Učitelství pro 1.stupeň	doc. PaedDr. Jaroslav Perný, Ph.D.	39	32	18%
Pedagogika volného času	Doc. PaedDr. Josef Horák, CSc	67	61	9%
KOMBINOVANÁ FORMA STUDIA				
Speciální pedagogika pro vychovatele	doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.	38	27	29%
Speciální pedagogika předškol. věku	doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.	48	35	27%

⁵¹ *Fp.tul.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-11-11]. Studijní oddělení. Dostupné z WWW: <<http://www.fp.tul.cz/cs/student/studijni-oddeleni>>.

Učitelství pro 1.stupeň	doc. PaedDr. Jaroslav Perný, Ph.D.	40	30	25%
Sociální pracovní	doc. PhDr. PaedDr. Ilona Pešatová, Ph.D.	45	34	24%
Peritenciární péče	doc. PhDr. PaedDr. Ilona Pešatová, Ph.D.	45	37	18%
Pedagogika volného času	Doc. PaedDr. Josef Horák, CSc	45	38	16%

Tabulka 3: Porovnání ukončení studia studentů prvních ročníků vybraných oborů

FP TUL pro ak. rok 2010/2011

Z výsledků grafu je zřejmé, že Pedagogika volného času zaujímá poslední místa tabulky a zvláště u prezenční formy studia je procentuální rozdíl velmi znatelný. Jedním z důvodů může být vliv právě Úvodní soustředění, při němž organizátoři použili ověřených metodik k podpoře vývoje skupiny. Za další faktor lze považovat výběr hodnocených oborů, pro které jsem získala data ze studijního oddělení. Je možné, že zahrnutí všech oborů do srovnávací tabulky by přineslo nový pohled. Získané informace dále nemusí vypovídat o popularitě oboru pro studenty, ale o jeho náročnosti, která může být ve srovnání s ostatními hodnocenými obory nižší. Takovou teorii by ale bylo nutné ověřit dalším výzkumem a z mé práce nelze o náročnosti PVC ani jiných oborů utvářet žádné závěry.

5 Závěr

Cílem mé práce bylo zjistit vliv Úvodního soustředění na vývoj skupiny prvního ročníku Pedagogiky volného času na Technické univerzitě v Liberci pro akademický rok 2010/2011. Další doplňující částí mé práce byla anketa rozdaná mezi garanty a pedagogy FP TUL.

Z teoretické části vyplývá, jaká jsou specifika studia na vysoké škole. Pro studenty znamená změna prostředí a studijních návyků velký nápor na psychiku a tím i studijní výkon. Některé vysoké školy si uvědomují náročnost tohoto období a pro studenty začlenily do studijních plánů kurzy, které mají studentům poskytnout informace o studiu na jejich vysoké škole. Dále jim umožní seznámit se s pedagogy, kolegy z vyšších ročníků a v neposlední řadě se spolužáky. To, že se studentovi dostane takových informací a možnosti poznat lidi, se kterými se bude v průběhu studia potkávat má příznivý vliv na jeho adaptaci na nové prostředí a studium.

Organizátoři těchto kurzů používají v průběhu metodiky, které se zabývají vývojem skupiny a prací s ní. Tyto metodiky napomáhají skupině navázat vzájemné kontakty a spolupráci. Jako příklady uvádím v teoretické části adaptační kurzy určené pro studenty Karlovy univerzity v Praze, Vysoké školy Polytechnické v Jihlavě a posledním příkladem je kurz Technické univerzity v Liberci.

Evaluace vlivu Úvodního soustředění, kterou se zabývám ve své praktické části, naznačuje, že Úvodní soustředění, pořádané dle ověřených metodik, opravdu napomáhá vývoji vztahů ve skupině. Kontakty a společné zážitky z kurzu jsou pro studenty oporou v prvních týdnech studia. Jeho absolvováním jsou studenti obeznámeni s riziky, které sebou přináší přechod na vysokou školu a studium na akademické půdě. V průběhu prvního ročníku skupina prochází dalším vývojem. Vzhledem k tomu, že organizátoři akce pochází z řad studentů oboru PVC a se studenty jsou stále v kontaktu mají možnost dále je motivovat ke studiu, či pomoci při řešení studijních nesnází. Úvodní soustředění má vliv také na osobní přínos jedince. Může fungovat jako zdroj nových aktivit, které jsou primárním nástrojem při práci se skupinou.

Pokud budou dodrženy metodické postupy a profesionalita organizačního týmu, věřím, že pořádání adaptačních kurzů především pro obory, u kterých je nevyhnutelná práce se skupinami a znalost vývoje skupinové dynamiky, má pro studenty velký význam a měla by být zařazena do jejich studijních plánů. S tím souhlasí i čtyři z pěti dotazovaných pedagogů a garantů FP TUL.

6 Zdroje a zkratky

6.1 Citované zdroje

1. CSIKSZENTMIHALYI, Mihaly. *O štěstí a smyslu života : Můžeme ovládat své prožitky a ovlivňovat jejich kvalitu?*. Praha : Lidové noviny, 1996. 399 s. ISBN 80-7106-139-5.
2. ČINČERA, J. *Práce s hrou : Pro profesionály*. 1.vyd. Praha : Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0.
3. ČINČERA, Jan; DLOUHÁ, Jana et al. *Metodika týmové spolupráce a tvorby týmů pro vysokoškolské vzdělávání*. *Envigogika* [online]. 31.5.2011, VI., 1, [cit. 2011-06-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.envigogika.cuni.cz>>. ISSN 1802-3061.
4. *Ects.tul.cz* [online]. 2011, 2011-09-05 [cit. 2011-09-06]. Studijní programy a katalog předmětů. Dostupné z WWW: <<http://ects.tul.cz/predmet/KPP/USS>>.
5. ERKIN, N.; TUZUN, Z., ISIKLI, S. *Üniversite Yaşamına Uyum*. Dostupné z WWW: <<http://www.bilkent.edu>>.
6. *Ffakt.ukmedia.cz : časopis studentů Filosofické fakulty UK* [online]. 22.11.2007, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Albeř = spousta pohody a levného pití. Dostupné z WWW: <<http://ffakt.ukmedia.cz>>.
7. *Ftk.upol.cz* [online]. 2011, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Kurzy LS10 doplatky. Dostupné z WWW: <<http://ftk.upol.cz>>.
8. HERMOCHOVÁ, S. *Skupinová dynamika ve školní třídě*. Kladno: Aisis, 2005. 169 s. ISBN 80-239-5612-4
9. HRABAL, V. *Sociální psychologie pro učitele: vybraná témata*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0436-1
10. CHAMOUTOVÁ, Hana. *K problematice stresu prožívaného studenty během vysokoškolského vzdělávání*. Praha, 2004. 4 s. Oborová práce. Česká zemědělská univerzita. Dostupné z WWW: <<http://www.agris.cz>>.
11. *IBM WebSphere Portal : Portál Technické univerzity v Liberci* [online]. 2011 [cit. 2011-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://stag-new.tul.cz>>.
12. KOHOUTEK, Rudolf. *Základy sociální psychologie*. Brno : Cerm, 1998. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.
13. KOŽNAR, Jan. *Skupinová dynamika*. Praha: Univerzita Karlova, 1992. 220 s. ISBN 80-7066-632-3

14. *Kpp.tul.cz* [online]. 2006 [cit. 2011-06-07]. Pedagogika volného času. Dostupné z WWW: <<http://www.kpp.tul.cz>>.
15. *Natur.cuni.cz* [online]. 2011, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Úvodní soustředění 1. ročníků biologických oborů. Dostupné z WWW: <<http://www.natur.cuni.cz>>.
16. NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin*. 1.vyd. Praha : Grada, 2010. 120 s. ISBN 978-80-247-2957-2.
17. PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. 4.vyd. Praha : Portál, 2008. 221 s. ISBN 978-80-7367-423-6.
18. PEKAŘOVÁ, Vendula. *Proces adaptace a postavení žáka ve školní třídě jako sociální skupině*. Zlín, 2011. 216 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati.
19. PELÁNEK, R. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál, 2008, 205 s. ISBN 978-80-7367-353-6.
20. *Prázdninová škola Lipnice* [online]. 2011, 2011-11-11 [cit. 2011-11-11]. Gymnasion. Dostupné z WWW: <<http://www.psl.cz>>.
21. PROUTY, Dick; PANICUCCI, Jane; COLLINSON, Rufus. *Adventure Education : theory and application*. Champaign : Human Kinetics, 2007. 255 s. ISBN 978-0-7360-6179-7..
22. PRŮCHA, Jan; VALTEROVÁ, Eliška; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4.aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
23. *Psychologie pedagogika : studentské stránky nejen pro studenty* [online]. 2010 [cit. 2011-07-31]. *Výchova neformální*. Dostupné z WWW: <<http://psychologie-pedagogika.studentske.cz/2009/11/vychova-neformalni.html>>.
24. Sdružení Renesance krajiny. Tvorba produktů cestovního ruchu vázaných na přírodní dědictví venkova : (studijní materiály k akci). In *Kulturní dědictví venkova a venkovský cestovní ruch* [online]. Adamov : [s.n.], 2011 [cit. 2011-06-09]. Dostupné z WWW: <www.mas-moravsky-kras.cz>.
25. SMUTEK, Martin. *Evaluace sociálních programů*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2005. 131 s. ISBN 80-7041-811-7.
26. *Velký sociologický slovník*. 1.vyd. Praha : Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1.
27. VOSTÁLOVÁ, Eva. *Skupinová dynamika a podpůrné skupiny*. Brno, 2010. 102 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita.
28. *Vspji.cz* [online]. 2006, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Vstupní kurz. Dostupné z WWW: <<http://www.vspji.cz>>.

29. *Weatherhead.case.edu : Case Western Reserve University* [online]. 2010, 2011-09-06 [cit. 2011-07-31]. Weatherhead School of Management. Dostupné z WWW: <<http://weatherhead.case.edu>>.
30. ŽIDKOVÁ, Zdeňka. *Psvz.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-11-11]. Škála životních zátěžových událostí. Dostupné z WWW: <<http://www.psvz.cz/zidkova>>.

6.2 Další zdroje

1. ŠVAŘÍČEK, R.; ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN: 0-8039-3126-3.
2. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. 2. vyd.: Portál, 2005. 409 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

6.3 Seznam použitých zkratk

ak. rok = akademický rok

apod. = a podobně

atd. = a tak dále

EO = evaluační otázka

FP = Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

kol. = kolektiv

pozn. = poznámka

PVČ = Pedagogika volného času

TUL = Technická univerzita v Liberci

UK = Univerzita Karlova

UPCE = Univerzita Pardubice

UPOL = Univerzita Palackého Olomouc

USS = Úvodní soustředění

VŠ = Vysoká škola

VŠPJ = Vysoká škola polytechnická Jihlava

7 Přílohy

7.1 Tabulka odpovědí anketního dotazování

1.	Jaký význam podle Vás má Úvodní soustředění pro budoucí studenty VŠ?
A	studenti dostanou základní info o studiu na VŠ - často netuší, jaký je rozdíl mezi zápočtem a zkouškou, seminářem a přednáškou seznámí se se Stagem a s webem příslušné katedry, systémem přihlašování, apod., seznámí se s návazností předmětů, na naší katedře se seznámí s finanční náročností studia (sportovní kurzy)
B	Potřebujeme se studenty probrat některé úvodní věci, jako organizaci výuky prakticky zaměřených předmětů, rozřazení do skupin a další věci, kromě toho by určitě došlo k dílčímu poznání kolektivu a lepším kontaktům s pedagogy.
C	student získá rychlejší orientaci ve svých povinnostech a právech, rychlejší a jednodušší zapojení do skupiny, skupina lépe spolupracuje, seznámení s vyučujícím, lepší spolupráce učitel – student
D	Předání základních informací o principu studia na VŠ. Seznámení s provozem na daném pracovišti a hlavně usnadnění vstupu na akademickou půdu (stag, povinné předměty, kurzy apod.). Akce také umožňuje vymezení základních vztahů, jak mezi kantory, tak mezi studenty.
E	To, které je realizováno ve studiu PVČ, má svůj smysl. Neznám přímo podrobně jeho náplň, ale domnívám se, že přispívá k dobré orientaci studenta, informovanosti, a zejména je to společenský akt sloužící k integraci nového kolektivu.
2.	Víte o pořádání Úvodního soustředění pro některé obory FP?
A	ANO vím o Úvodním soustředění pro studenty TV, Sportovního managementu, Rekreatologie (vše pořádá KTV) a úvodní soustředění pro studenty PVČ (nemám konkrétní informace o průběhu).
B	ANO
C	ano PVČ, TV, SM, REK
D	ANO Katedra tělesné výchovy, Pedagogika volného času.
E	Nevím, že by nějaký existoval. Některé tělocvičářské kurzy mohou mít tuto povahu, ale zpravidla asi nejsou jako úvodní.
3.	Uvítal/a byste pořádání Úvodního soustředění pro obor, jehož jste garantem/garantkou?
A	ANO
B	ANO, ale ne příliš dlouhé
C	ANO
D	ANO
E	Jsem garantem programu učitelství a garantem oboru didaktika. Tam velký smysl v úvodních kurzech či soustředěních nevidím.
4.	Proč?
A	splní uvedené v odpovědi na první otázku
B	Sami dílčí úvodní soustředění, spíše shromáždění se studenty provádíme, většinou při jejich imatrikulaci, kde plníme částečně výše zmíněnou první část (otázka č.1), protože na to míváme 30-45 minut.
C	protože to považuji za správné
D	Hodně učím na Katedře primárního vzdělávání. Studenti se účastní výuky prakticky na celé FP a vstupní informace by pro ně měly cenu zlata. Bohužel o podobné akci nevím.
E	Pakliže je dnes VŠ studium individuální záležitostí každého studenta, neexistují studijní skupiny atd., nemá smysl ani „tmelit“ de facto neexistující kolektiv studentů. Dříve toto existovalo. Se změnou akademické kultury VŠ je ovšem taková snaha absurdní. Tedy, k čemu soustředění? Možná je realizace takové organizační formy tam, kde je zřejmé, že skupina studentů bude dále pod dohledem celého studia kontaktně spolupracovat (PVČ, možná NŠ, možná SPMg?). Zcela jistě bych uvítal např. první týden zahájení studia pro studenty - nováčky jako informační, orientační, vysvětlit jim, ukázat, upozornit na možnosti a rizika atd.

7.2 Dotazník – Post-test

Jaké téma provázelo celé úvodní soustředění	Dostatečné množství infos o studiu?	Co byste doplnili?	Seznámení s pedagogy a kolegy z vyšších ročníků?	Pokud ano jste s nimi v kontaktu dodnes?	Zájem pořádat ÚS pro další ročníky?	Napadá vás, čím by se dalo ÚS obohatit, změnit?
teamová práce	NE	Bylo málo informací o tom co máme dělat na začátku ZS	NE		ANO	
expedice do hor	ANO		ANO	Ano, s většinou jsme v kontaktu dodnes	ANO	bylo bohaté dost
expedice	ANO	Nic	ANO	Pedagogi potkávám v hodinách a kolegy na icq	ANO	Ni čím, bylo fajn
expedice do hor	ANO		ANO	Ano, s některými	ANO	
Seznámení v Sedmihorkách	ANO		ANO – kolegy NE – pedagogy	s nějakými z nich přes internet	ANO	Líbilo se mi to moc, pro mě bylo vechno perfektní
výlet do hor	ANO		ANO	ANO	ANO	Více práce v přírodě - záleží na počasí
expedice Sedmihorky	ANO	více info o volitelných předmětech	ANO – kolegy NE – pedagogy	pouze s Činčerou	ANO	Zážitkový program, kde si účastníci sáhnou na dno tak, že se na sobě stanou závislí
Navázání kontaktu s druhými	ANO		ANO		ANO	Více se poznat s ostatními ve skupinách
Seskupení	ANO		ANO		ANO	Možná by bylo lepší více provázet práci mezi skupinami
expedice Sedmihorky	ANO		ANO	se spolužáky ANO	ANO	Asi možná, že jsem poznala pouze spolužáky ze skupiny a z těch ostatních skoro nikoho!
Expedice Sedmihorky	ANO		ANO	pouze v rámci internetové komunikace	ANO	Možná propracovanější téma (indiáni, keltové ...) imatrikulace byla výborná - skvělá atmosféra!
Expedice Sedmihorky	ANO		ANO	ANO facebook to jistí!=) Díky Bohu!	ANO	Z úvodního soustředění jsem nadšená jistě dnes a moc ráda na to vzpomínám.
	ANO		ANO	NE	NE	parádní to bylo
	ANO		ANO	ANO	NE	vše bylo výborné
Starwars - pamatuji si na p. Činčeru a na Žvejka	ANO		ANO	ANO	ANO	Více sportovních aktivit, na více dní
výstup na Kilimanjaro, horolezci	ANO	základy ano	ANO	s některými trochu ano	NE	více poznat ostatní týmy
	NE	Některé infos byly neuvedené: zápisy na SPA1, více mluvit o celé funkčnosti VŠ, jak to chodí při zkoušce, rozebrat kredit. systém	ANO – kolegy NE – pedagogy	s některými trochu ano	ANO	NE
Seznámení se spolužáky	ANO		ANO	Ano jsem v kontaktu se 2 kolegy	ANO	Byla jsem s úvodním soustředěním spokojená
tvorba kolektivu	ANO		ANO	Spíše se jen pozdravíme	ANO	Změnit nějaké aktivity typu "pád důvěry" atd. protože je mnoho lidí zná
	ANO		ANO		ANO	
Spolupráce	ANO		ANO	spíše ano	ANO	NE
horolezectví - výškový tábor	NE	zmínka o TV a přihlášení na stagu	ANO	ano	NE	NE
týmová práce	ANO		ANO	spíše ne	NE	nenapadá, ÚS bylo skvěle naplánováno
výpravná expedice	ANO		ANO – kolegy NE – pedagogy	Ano, mám na ně facebook	ANO	NE
výpravná expedice	ANO		ANO – kolegy NE – pedagogy	s některými	ANO	

7.3 Příklad transkripce rozhovoru

▲ Co tě napadne první, když řeknu Úvodní soustředění?

První, start do studia a poznání třídy celkově. Senzační věc na seznámení, že nejdeme každé zvlášť, ale jdeme sem aspoň trošku jako parta. Že už máme nějaký kontakty.

▲ Kontakty? Jaký?

Osobní, že už to nejsou takový neznámý lidi, facebook teda nemám.

▲ A funguje vám ta komunikace?

Ted' už teda jo, ale ze začátku to bylo trochu slabší, ale to se dalo čekat. Že kupa novějších lidí a za prvé se mezi sebou bavili jenom pár lidí, co se seznámilo, že tam byli spolu v týmu a teďka už se to zlepšuje, že i celkově všichni se všema rádi, jako furt tam jsou takový lidi, který tolik nekomunikují, asi je to v nich, ale tak se snažíme je povzbudit aby s náma trošku komunikovali, ale jo, teď už to je dobrý. Ted' se spolu bavíme fajn.

▲ Čím se je snažíte povzbudit, aby s vámi komunikovali?

No tak sami právě nekomunikovali, tak se s nima snažíme bavit. Třeba pár lidí je od přírody takový mlčenliví, že toho prostě tolik nenamluvěj, tak se snažíme, teda aspoň já, snažím s nima bavit třeba o věcech ze života, nebo takhle. Abych se dozvěděl něco jině než ve škole.

▲ Když jsi viděl poprvé skupinku na Úvodním soustředění se kterou máš pracovat, co sis řekl?

Co jsem si řekl? Zaujalo mě tam pár lidí asi a to se dá říct, že s těma lidma jsme se vůbec neznali, i když ten večer jsme se už seznamovali. Spíš jsem si neříkal nic konkrétního.

▲ A opravdu sis nic neřekl, když ses na ně díval?

No řekl jsem si, že mám lepší skupinu, než jsou ty ostatní.

▲ A co spolupráce ve skupině, jak vám to jde?

Tak na začátku jsme se vůbec neznali a nevěděli, co od toho druhýho čekat, ale postupně i podle těch aktivit se ta důvěra tam rozšiřovala mezi těma lidma v té skupině a celkově ta spolupráce.

▲ A když porovnáš spolupráci tam a teď ve škole?

Tak hlavně ve škole je to formálnější než tam, tam to byly většinou hry nebo takový aktivity, teď je to spíš spolupráce ohledně učení. Já si myslím že dobrý no. Možná i lepší, jak se to vezme z jakýho pohledu, právě ten čas tam udělá strašně moc, protože čím víc se ti lidi znaj, tím líp vědí, co od sebe můžou čekat, takže i ta spolupráce teďkon je docela fajn. Na různěj předmětech, seminárákách, tahákách. A takový věci, jo, je to dobrá spolupráce.

▲ Prý děláte seminárky ve skupinách na hodně předmětů, jak zvládáte tohle?

To byl největší problém na úvodu do vysokoškolskýho studia, my jsme pak nevěděli tak nějak jak udělat ty skupinky, tak jsme to vzali podle známosti, pár lidí se osvědčilo, pár lidí ne. Ale myslím si že ještě je hodně co dohánět, protože je to týmová práce, to většinou na středních nebylo, já jsem to tak neměl, tam se takhle ve skupině pracovalo minimálně. Takže teďka je to docela nový, takže musí se najít vždycky ta společná cesta těch lidí, nebo jako spíš nějaký ten společný cíl, aby se na tom dokázali domluvit. Já za sebe musím říct že, sám se mi dělá líp než ve skupině, protože učit se můžu svým způsobem, tak abych já věděl, co já si vo tom zjistím a takhle, a myslím, že časem se to podá, že to bude lepší v tý skupině.

▲ Když mluvíš o skupinách, jak vycházíš s lidmi z tvé skupiny ze soustředění?

No, převážně s lidma ze skupinky se dá říct, že obecně se bavím víc, nebo jako že mám lepší kontakty. Ale jelikož je hodně lidí tady na kolejích, tak to se taky rozšířilo dost a dá se říct že ta skupinka se už pomalu vyrovnává, že to je časem. Ale chtělo by to možná víc těch společnejch aktivit, nejenom těch ve skupinách, ale třeba i zařadit pár těch úplně celejch, ne jenom pro 15-20 lidí, jako rozcvičky na začátku.

▲ Co tobě osobně přineslo Úvodní soustředění nového?

Osobně? Parádní zážitek. Ať už den ode dne s těma lidma, jelikož ten PVČ je takovej volnej obor trochu, tak i ty lidi tam jsou takový volnější a takže v první řadě zážitek, v druhý řadě nějaký ty informace o tom celkově pvč a vysokoškolským studiu a seznámení s vyššíma ročníkama a seznámení celkově.

▲ A dozvěděl ses něco novýho o sobě?

Jo, já myslím, že jo. V tom přístupu k těm lidem jako takovej, protože než jsem šel na tuhle školu jsem byl takovej uzavřenější a málo jsem vyhledával společnost, ale právě že tam se to tak odstartovalo a říkal jsem si, tak zkusím se víc zapojovat. A už to přináší

ovoce, jakože víc lidí znám celkově, nebo s víc lidma jsem si padnul do noty, takže tohle mi to přineslo asi nejvíc, start do novýho života, dá se říct.

♣ Chtěl by ses účastnit organizace Úvodního soustředění?

Asi jo. Třeba příští rok, popřípadě ve třetáku, nevím jak to bude s časem, třeba se příští rok pokusím dostat se do realizačního týmu.

♣ A vidíš nějakou provázanost Úvodního soustředění s oborem?

Určitě, úvodko má celkově málo oborů, téměř žádný že jo, a PVČ je založený, aspoň já to tak vidím, na tý práci s lidma a se skupinama, ta skupinová dynamika tam nějak jaksi funguje, tak si myslím, že to je přímo k tomu dělaný, jakože jenom škoda, že to není ve více oborech, že je to dobrá věc na navození těch kontaktů, že když si vezmeš že nějaká ekonomka nebo strojárna, kde se vůbec neznaj, že nemaj nic takovýho, tak je těžší navazovat ty kontakty.

7.4 Reflexe Úvodního soustředění

CO JSEM OČEKÁVAL?

1. Na střední jsme jeli na seznamovací výlet, tak jsem si představovala, že to bude stejné. Rozhodně mě to nezklamalo, užila jsem si to.
2. Očekávání veliké, hlavně co se týče budoucích spolužáků. Program jsem čekala nabitý, nakonec byl ještě nabitější.
3. Nové seznámení se super lidma. Zábavu, hry a nové zážitky a zkušenosti.
4. Očekávala jsem, že se seznámím s novými lidmi.
5. Očekával jsem především seznámení a stmelení všech dílků naší nové skládačky. Dále jsem očekával nějaké bližší info ohledně studia a poznání lidí se zkušenosti z TUL.
6. Očekávala jsem náročnost, spoustu nových her, poznání spoustu přátel.
7. Očekávala jsem pěkně strávené dny a taky společnost fajn lidí, kteří se semnou budou chtít seznámit.
8. Od seznamovacího kurzu jsem ani neočekávala přílišného seznámení se, neboť seznamování jest proces dlouhý a náročný. Doufala jsem v provádění aktivit, které dopomohou k natuknutí charakterů „spolužáků“, což se povedlo. Doufala jsem v poznání nápaditých aktivit, ale v tom jsem bohužel zklamaná, neboť až na pár her jsem všechny znala.
9. Poznat nové lidi, hry, zážitky.
10. Srandu, zážitky.
11. Poznání lidí, sranda, zábava.
12. Očekávala jsem poznání nových lidí, učitelů.
13. Očekávala jsem plný program, plno cizích lidí, problémů a strachu.
14. Na kurz se mi jet nechtělo a netěšila jsem se :D takže moje očekávání nebyla nic moc
15. Potkat nové lidi.
16. Očekávala jsem, že se tu dozvím info o studiu, že poznám nové lidi, najdu si nové přátele.
17. Očekávala jsem, že si tu najdu nové kamarády, poznám nové hry.
18. Očekávala jsem, že se naučím něco nového a že poznám nové lidi. Taky, že se dozvím něco o škole.
19. Očekávala jsem seznámení a zábavu...splněno.
20. Nejvíce seznámení, odpočinek, spoustu nových zážitků a kamarádů. To, že poznám i spoustu nových her.
21. Očekávala jsem velký zážitek ...a to se mi splnilo.
22. Očekával jsem spousty seznamovacích her.
23. Očekával jsem plno nových zážitků a zkušeností.
24. Nejprve se mi nechtělo jet na úvodní soustř., přišlo mi to zbytečné, očekávala jsem nudu a oficiálnost.
25. Očekávala jsem, že se seznámím se spousty lidmi a navážeme nová přátelství..vše se tak stalo.
26. Poznání nových spolužáků a seznámení s nimi, informace o studiu PVČ, plno nových zážitků a nových her!
27. Očekávala jsem, že tu poznám ostatní lidi, trochu jsem se obávala jak nám to bude spolu klapat.
28. Očekávala jsem, že si tu nenajdu kamarády se kterými si budu rozumět o to víc jsem překvapená.
29. Očekávala jsem, že mi soustř. Pomůže seznámit se s oborem, získám užitečné informace a naučím se něčemu novému.
30. nervozitu z nových lidí.

31. Očekávala jsem, že poznám nové lidi a nasbírám nové zkušenosti, co se týče denních aktivit a skupinových her. To se splnilo a jsem velmi spokojená.
32. Nové zážitky, seznámení, velký nápor
33. Očekávala jsem, že se tu seznámím s novými lidmi, se kterými si budeme vzájemně pomáhat ve studiu.
34. Očekával jsem, že se poznám s novými lidmi. (Mára)
35. Od úvodního soustředění jsem očekával především seznámení se s novými spolužáky. Ještě před kurzem jsem měl drobné obavy, jak bude vůbec kurz probíhat a co nás vlastně čeká.
36. Že poznám nové lidi, vyzkoušet si zase něco nového, zážitky.
37. Poznání nových lidí, hraní her.
38. Očekávala jsem nové přátele, nové zážitky, hry a dobrodružství.
39. Čekala jsem, že se tu seznámím s budoucími spolužáky, zažiju dobrodružství.
40. Poznání spolužáků. S obavami, že mezi ostatní nezapadnu. Že si užiju legraci.
41. nic. Proč? Protože očekávání nese/vede k zklamání. Nečekala jsem na nic, proto jsem neměla žádný zklamání. Měla jsem hezké zážitky.
42. Seznámení s novými lidmi.
43. Když jsem přijela očekávala jsem, že tu najdu spoustu nových lidí – přátel. Dále, že tu bude pestrý program atd.
44. hodně lidí, náročné disciplíny, nekonečné představování, strach.
45. Tato zkušenost pro mě byla první svého druhu. Při příjezdu jsem byl připraven snad na vše i na nejhorší. Díky skvělému kolektivu a skvělým hrám jsem se výborně bavil.
46. Od tohoto soustředění jsem očekávala hlavně seznámení s lidma z mého ročníku, poznání nových věcí a prožití nových zážitků.
47. Očekávala jsem seznamovák jako každý jiný. Nějaký hry, lidi, alkohol
48. info o studiu, info o ubytování, spoustu známých a kamarádů, zábavu, zimu a nabitý program.
49. Při příjezdu na tento kurz jsem byla plná očekávání z nadcházejících dnů a také jsem měla v hlavě dost otázek, na které bych ráda znala odpověď.
50. Očekávala jsem kurz plný her (což se naplnilo), ale také akčních lodiček (což se moc nenaplnilo, protože je ve třídě tak 50% lidí co sem šli jen protože je to údajně lehké a ne proto, že je to třeba bavit. Uvidíme jak se to tu bude vyvíjet dál, zatím jsem ze studia dost rozpačitá! Co jsem slyšela a co jsem si předtím myslela).
51. Přijela jsem sem s očekáváním nových zážitků, poznáním svých budoucích spolužáků a nabitím nových zkušeností.
52. radši jsem nic neočekávala...
53. Určitě seznámení se studiem PVČ, seznámení s budoucími spolužáky, užití spousty legrace, naučení se něčeho nového, vyčerpání, sluníčko.
54. Hodně jsem se bála, co se tu bude dít... Myslela, že tu bude nuda, zima, pomlouvačný lid, který budou hnusný na ostatní.

CO SI ODVÁŽÍM?

1. Nové kamarády a spoustu her, který mohu využít na táboře, což je super (často nám dochází nápady na nové aktivity).
2. Odvážím si hromadu zážitků nové kamarády (ty si odvážím jenom obrazně;)). Kdo si hraje nezlobí! Díky za velice podnětné 3 dny, které jen tak z paměti nevymažu.
3. Super zážitky z akcí a aktivit. Seznámila jsem se se spoustou super lidí, kteří mi fakt sedli a také si odvážím informace o studiu (vysvětlení od starších spolužáků je to nejlepší co může být.) Také si odvážím dobrý pocit z toho, že tento obor je asi nejlepší varianta pro mé studium. Jsem ráda, že jsem přijata.
4. Lepší pocit ze startu na nové škole.
5. Prakticky to co jsem očekával plus další nové pocity a zkušenosti, které jsem ani nečekal.

6. Odvážím si spoustu nových poznatků, zážitků a zkušeností.
7. Odvážím si kontakty na několik „nových tváří“, zážitky a taky trochu rozporuplné pocity ze spolubydlících se kterými jsem si nerozuměla.
8. Odvážím si tedy zážitky všeho druhu.
9. Přátelství, rýmu, plno super zážitků!
10. Rýmu, nové zážitky.
11. nachlazení, odřeniny, zážitky, dobrý pocit.
12. nové zkušenosti, přátele.
13. Odvážím si dobrou náladu, spokojenost, spoustu zážitků a nové hry, které se budou hodit. Také se v budoucnu určitě chytím způsobu motivace, kterou nám zde holky předvedly. Bylo to super! (zelený tým)
14. Ale odjíždím s přesně opačnými pocity. Překonala jsem se a bylo to super, díky!
15. Odvážím si nevšední zážitky spoustu nových kamarádů a únavy.
16. Nové přátele, hezké zážitky info o studiu.
17. Odjíždím s pocitem naplnění s novými dojmy a hlavně se super náladou!
18. Poznala jsem fajn lidi, jak ze starších ročníků, tak mé spolužáky. Myslím, že jsme se stali fajn partou, že mám mnoho kamarádů a jen doufám, že to spolu dotáhneme až do konce! Díky moc Máťo
19. Odvážím si vzpomínky, nová přátelství a bolavou hlavu. Bylo to fajn.
20. Myslím, že vše, co jsem očekávala! Bylo to super! Jeden z nejlepších zážitků z mých prázdnin!
21. Podle očekávání jsem poznala spoustu nových lidí. Neočekávala jsem, že se dozvím tolik informací z „běžného chodu“ studia...viz info o profesorech, zápočtech atd...za to DÍKEC!
22. Rozhodně si odvážím skvělý pocit, plno nových nápadů, které využiji, nový pohled na PVČ
23. Odvážím si nové vzpomínky a navázání nových kontaktů s kamarády.
24. Odvážím si krásné pocity, nové zkušenosti, jsem straně ráda, že jsem tu byla. Předčilo to moje očekávání.
25. Odvážím si plno krásných vzpomínek a zážitků. Dále jsem získala pár přátel, které opět ráda uvidím ve škole. BYLO TO SUPER NA „ENTOU“!!
26. Pár nových her a nápadů, nové kamarády a známé a pěknou chřípku Bylo to fajn!
27. Co si odvážím? Krásný pocit z toho jak jsme se všichni poznali, že si důvěřujeme a myslím si, že jsme dobrá parta a doufám, že nám to vydrží
28. Odvážím si spoustu nových kamarádů, zážitků...moc děkuju.
29. nové zkušenosti a přátelé.
30. odvážím si spoustu zážitků, pozitivních i negativních.
31. Odvážím si dobrý pocit ze 4 denního pobytu a spoustu nových krásných zkušeností.
32. Skvělé zážitky, spoustu vzpomínek, víru v to, že co jsme si tu řekli bude platit (různá pravidla), přátele
33. Odvážím si spoustu zážitků nových kontaktů.
34. Odvážím si super zážitky a splnilo to mé očekávání!
35. Nakonec si odvážím velmi dobrý pocit ze 3 skvěle strávených dní plných skvělého programu a perfektních lidí.
36. Určitě hry, které pak budu moci také vyzkoušet v praxi! Hezký pocit, jak z ostatních tak i z vedoucích co nás vedli
37. Nejdůležitější je, že jsem poznala plno nových a hlavně super lidí, kterým dokážu i důvěřovat, cítím se v kolektivu fajn, poznala jsem nové hry a odjíždím s nevšedními zážitkami.
38. Odvážím si vše co jsem očekávala.
39. Mnoho krásných zážitků, poznatků, přátelství a překonala jsem mnoha úkolech sama sebe. Bylo to nad mé očekávání – Nádhera!

40. Mrtě moc úžasnej pocit, bylo to fajn a realizační tým taky super (zelený tým byl nej). Fajn zážitky!
41. Odvážím si hezké náladu, spoustu kamarádů. Náký překážky šli pryč. Díky vám!
42. Odvážím si spoustu zážitků a rýmu.
43. Vše co jsem zmiňovala si odvážím. Poté jsem získala mnoho zkušeností a hlavně „klobouk dolů“, perfektní!
44. Spoustu zážitků, plno nových přátelství, pocit uspokojení z krásných 3 tří dnů, mnoho kontaktů, rýmu
45. Odvážím si spousty nových přátel, informací o škole a poznatků. Děkuji.
46. Odvážím si dobrý pocit z poznání nových kamarádů a také spoustu nových zkušeností a zážitků.
47. Odvážím si hodně zážitků, jak ze hry, která byla perfektně a detailně připravená, tak i zážitky z party. Lidi, které znám jen tři dny mi přirostli k srdci, věřím jim a vím, že se na ně můžu spolehnout. (Jáca)
48. čísla v telefonním seznamu, móóóc informací – všechny potřebné, zážitky, špinavé oblečení, rýmu, skvělý základ do budoucího studia a fajn partu lidí o kterých budu vědět, že za nimi budu moc přijít
49. Odvážím si příjemný pocit a plno zážitků. Jsem obohacena o přátelství se spolužáky a vážím si práce všech vedoucích. Realizačnímu týmu patří zasloužené a obrovské DÍKY! (Tereza)
50. Spoustu nových poznatků o studiu (škole), nové kamarády (Ajku, Markét, Janču!), nové inspirace her (což mě docela překvapilo, na to kolik už jich znám) -) dobrý pocit.
51. Odvážím si moc dobrou náladu, plno pěkných zážitků a nová přátelství.
52. Odvážím si v hlavě pár jmen skvělých lidí. Poznala jsem nové hry. Že vyšší ročníky nás snad nebudou „šikanovat“ ale budou pro nás pomocnou rukou!
53. Splněno, splněno, splněno, splněno, 100% splněno, X, spoustu zkušeností, trochu tolerance a trpělivosti. (kvíky:o)
54. Bylo to super! Klobouk dolů před Dominikou, Ginger a Martou, byly úplně úžasný... maximální připravenost a otevřeli mi úplně jinak oči. VELKÉ DÍKY!